

በግለሰብ እንነጋገር

ኢትዮጵያ

ሰላም ለኪ እም ቤተ ክርስቲያን
 ለእናት ቤተ ክርስቲያን ሰላም ላንቺ ይኹን/
 ዝንቱ ፍሰሐ ምንት ውለቱ?
 /ይኸ ደስታ ምንድን ነው/
 እር?

ለንዴት/
 ኩሎሙ ዜናውያን በእንግሊዛ ውለቱ ዘይዜንው
 ሹሉም ጋዜጠኞች ስለሱ ነው የሚያወሩት/
 እንባህሉ አለቦ ትንሣኤ!
 ዳገንቺስ ትንሣኤ የለም

ይኩነህ በከመ ትባላህ
 ለንጻልሽን ይኹንልኝ/
 ግዕዜ ነገ/ ውለቱ ትንሣኤየ?

ቤተ ክርስቲያን

ወሰላም ለኪ ቅድስት ኢትዮጵያ ዐሥራታ ለድንገል
 /ለየድንገል ዐሥራቷ ቅድስት ኢትዮጵያ ሰላም
 ላንቺም ይኹን/
 ዘሐዲስ ዘመን ፍሰሐ ውለቱ
 /ያዲስ ዘመን ደስታ ነው/
 ዘሃልሳይ ሺሕ ዐመት ዘመንኪ /ዕድሜኪ/
 ሙባእ ውለቱ

የሦስተኛ ሺሕ ዐመት ዕድሜሽ መግቢያ ነው/
 «እው ትንሣኤኪ ይመስለኒአ»
 /አም ትንሣኤሽ ይመስለኛል/
 ወአንጉረ ኢትዮጵያ ትቀድሚ ወኢትቴሐቲ
 እም አሀጉረ /ከፍላተ/ አውርፓ ወአሜሪካ
 ወእም ግዕዝላዊ ምሥራቅ እስመ እምኔኪ
 ይውገዝ/ ይነቅል/ ገዮን ፈለግኪ
 /አንቺምኮ ኢትዮጵያ ከአውሮፓ፣ ከአሜሪካ እና
 ከመካከለኛው ምሥራቅ ሀገራት ትቀድሚ ይሆንህ
 አታንሺምም። ከአንቺ መንዘሽ ዐባይ ይፈሰሳልህ/
 ይመነግላልህ።።
 እው ይከውን
 /አው ይኸፍል/
 ዮም በሳቲ ዕለት

ትንሣኤ መቼ ነው?/

ምስለ መኑ?

በሞገን ጋር/

እር ይትከሀል?

ለንዲት ይቻላል/

አይቱ ሀላው ውሉድየ

ወለዋልድየ?

ወንዶች ልጆቼ እና ሴቶች

ልጆቼ የትክለው?/

ይኩን ብርሃንኪ ወብርሃን

አምላክኪ ዲቢየ ወዲበ

አህጉረ አፍሪካ አገትየ

/ብርሀንሺ እና የአምላክሺ ብርሀን

በእኔ እና በአፍሪካ ሀገራት

አገቶቼ ላይ ይኹን/

ወሎቱ ስብሐት ወለወላዲቱ ጸወንዮ ድንግል

/ለእሱ እና አለገታዮ ለገነኛ ለድንግል እናቱ

ምስጋና ይኹን/

ግብረ ቤት

፩. አንባብያን ቀደሰን፣ ባረከን፣ ቆመን፣ ገብረን በቀዳማይ፣ በካልኢይ፣ በሣል
ሳይ እና በገዕዝ አንቀጻቸው በመራሕያን /በዐሥሩ/ ዝርዝራቸውን ሥሩ እና
ተሳተፉ።

፪. ገዕዝ አንቀጽ የኾነውን ለይ።

፫. በጻዊረ ስም ኢጃጠር። ኦላ በጻዊረ መስቀል። ስምን በመሻሻም አጃጠርም መስቀልን /
መከራን/ በመሸከም አንጂ።

፬. ነፍስ ይሁዳ አስቆረታዊ በነሣሌ ብሩር ተኮነ። የአስቆረታዊው ይሁዳ ነፍስ
ገንዘብ በመቀበል ተኮነ።

፭. በሐዊረ ፍና ደከመ /መንገድ በመኾኑ ደከመ/።

፮. ኢይተርፍ መዊት/ መሞት አይቀርም።

፯. ገብረ ጽድቅ ይገደስ እም ገብረ ገጢአት/ ገጢያት ከመሥራት ጽድቅ መሥራት
ይሻላል።

ዛሬ በዚች ዕለት/

ምስለ አህጉረ አፍሪካ፡- ሱዳን፣ ታንዛኒያ፣
ዛምቢያ፣ ኮንጎ...።

/ከአፍሪካ ሀገራት፡- ሱዳን፣ ታንዛኒያ፣
ዛምቢያ፣ ኮንጎ ... ጋር/

እስመ ወላድ አንቲ በውሉድኪ ትከብሪ
ወላድ ነሺና በልጆቻሺ ትከብሪያለሺ
ውስተ ኩሉ አጽናፈ ዐለም ወውስተ ኩሉ
በሐውርትኪ

/በዐለም ዙሪያ እና በክልሎችሺ በሙሉ።/

አሜን ወ አሜን ለኩልን

/አሜን /ፈጽሞ፣ ይኹን ይደረግ/ ለኹላችን/

- ፩. ለቤሰ ሥጋ /ሥጋ መልበስ::
- ፪. ከዊን ሰብእ /ሰው መኾን::
- ፫. ተማህሩ ገቢረ ሠናየ/ መልካም ማድረግን ተማሩ::

ክስፊው ተምህርታችን ገሶች በቀዳማደ፣ በካዕኣደ እና በዜገድ ጩም በተዕዛዥ ለናቀድ ዝር ዝሮ ርባታ ጊዜ የሚገኙትን የሰው ጊደት፣ መዕከል እና ጠባይ ለማየት ሞክረናል። በዚህ ተምህርታችን ደገሞ ገዑስ ስንቀድ እና በዝ ስንቀድ ያላቸውን መዕከል፣ ቀርዶ፣ ጠባይ እና ስገዳገሎት ስንመሰክታለን። በማስታወስ ያኸው ዐቢይ ስንቀድ ያዕናቸውን የባሰፈትን ተምህርታ ማከድ ስንቀድማለን።

፪.፩. ቦዝ አንቀጽ /Gerund/

ቦዝ አንቀጽ በራሳቸው ነገርን ሰነዘብው ከማያሰሩ፣ ከማይጠቀሱ የገደብን እናቅጽ ከፍል የሚመደብ ሲኾን የነገሩን መኾን፣ መከናወን፣ መከሰት ያለማሰር ጠቀሞ ነገሩን /ሐረጉን/ መቋቋሙ፣ መፈጸም ግን ተሰኖት ለተቀዳሚው ወይም ለተከታዩ ቃል አንቀጽ /ማሰሪያ አንቀጽ የተገዛ፣ የተጠበቀ..... ነው::

ምሳሌ:-

በአማርኛ - በገ

ተውላጠ ስም	ገባሪ/ደራጊ	አግባራ-አድራጊ፣ አስደራጊ
እኔ	በልቼ	አብልቼ፣ አስበልቼ
አንተ	በልተኸ	አብልተኸ፣ አስበልተኸ
አንቺ	በልተሺ	አብልተሺ፣ አስበልተሺ
እናንተ	በልታችኹ	አብልታችሁ፣ አስበልታችኹ
እናንቺ /እነ አንቺ/	በልታችኹ	አብልታችሁ፣ አስበልታችኹ
እኛ	በልተን	አብልተን፣ አስበልተን
እሱ	በልቶ	አብልቶ፣ አስበልቶ
እሷ	በልታ	አብልታ፣ አስበልታ
እነርሱ	በልተው	አብልተው፣ አስበልተው
እነርሷ	በልተው	አብልተው፣ አስበልተው

ማስታወሻ:- «በልቼ» የሚለው ቃል ያልተቋቋሙ ያልተፈጸሙ በመጀመሪያ የተደረገ ድርጊት ሲኾን /ሲመሰል በራሱ ጊዜን/ tense የማይገልጽ ከመብላት በኋላም ምን እንደ ሚኾን፣ እንደሚያደርግ በተሰሩ፣ ባልተፈጸመ ነገር የሚጠ

ብቅ ነው። በልጅ መጣሁ፣ እመጣለኝ፣ አልመጣም... ሊኾን ይችላል። በልግ ዳዊ ንግግር ግን «በልጅ» ሲባል በልቻ ለኹና አልበላም ይመስላል። «አብልጩ» ብል አብልጩ እወደዋለሁ ወይም እጠለዋለሁ ሊኾን ይችላል። በልጅም - «በልጅ አላውቅም» ቢባል ምን ሊያግደው ይችላል? አንዳንድ አሉታንም ያመለክታልና። ምሳሌ፡- በሊያ /በልቶ/ ሐረ /ኾይ/ ሳይሠራ፣ ሳያገለግል፣ ሳይከፍል ወዘተ።

ቦዝ በግእዝ

ቦዝ በግእዝ ከላይ የጠቀሰናቸውን የአማርኛ መንገዶች የሚመስል እና አንዳንድ የራሱን ቅርጽ እና ለየት ያሉ ዐመሎች ይከተላል።

በልዐ = በላ በሊዐ/በሊያት = መብላት

፪.፳፫.፩. ቦዝ በዐሥሩ መራሕያን

እና	በሊዐየ.....	በልጅ.....	I having eaten,.....
አንተ	በሊዐክ.....	በልተክ.....	You having eaten,.....
አንቲ	በሊዐኪ.....	በልተኪ.....	You having eaten,...
አንትሙ	በሊዐክሙ.....	በልታችኹ...	You having eaten,...
አንትን	በሊዐክን.....	በልታችኹ.....	You having eaten,.....
ንሕና	በሊዐና.....	በልተን.....	We having eaten,.....
ውእቱ	በሊያ.....	በልቶ.....	He having eaten,.....
ይእቲ	በሊያ.....	በልታ.....	She having eaten,.....
ውእቶሙ	በሊያሙ.....	በልተው.....	They having eaten,.....
ውእቶን	በሊያን.....	በልተው.....	They having eaten,.....

ምሳሌ፡-

በሊዐየ መጸእኩ = በልጅ መጣኹ having eaten, I came, I had come
 ተንሣላዎ ሐርኩ = ተነሥኜ ሐድኩ having risen, I went, I had gone
 በሊዐና መጸእኑ = በልተን መጣን having eaten, I came, I had come

ማስታወሻ፡- በሊዐየ = በልጅ እንደ አማርኛው በግእዝ በልግዳዊ ንግግር በልቻለሁ ሲባል ይቻላል። እንደ ኹኔታው።

፪.፳፫.፪. ቦዝ ከቀዳማይ አንቀጽ ፳፫

ገደገ = ተወ ሐረ = ሺደ

አነ	ገዲግዮ .	ሐርኩ	having left, I went
አንተ	ገዲገከ	ሐርከ	having left, You went
አንቲ	ገዲገኪ	ሐርኪ	having left, You went
አንትሙ	ገዲገከሙ	ሐርከሙ	having left, You went
አንትን	ገዲገከን	ሐርከን	having left, You went
ንሐነ	ገዲገን	ሐርነ	having left, We went
ውእቱ	ገዲጎ	ሐረ	having left, He went
ይእቲ	ገዲጋ	ሐረት	having left, She went
ውእቶሙ	ገዲጎሙ	ሐሩ	having left, They went
ውእቶን	ገዲጎን	ሐራ	having left, They went

ፈቀደ = ፈለገ፣ ወደደ

መጽአ = መጣ

ፈቂድዮ	መጻእኩ	ወድጀ መጣኹ	= having liked, I came
ፈቂደከ	መጻእከ	ወድደህ መጣክ	= having liked, you came
ፈቂደኪ	መጻእኪ	ወድደሺ መጣሺ	= having liked, you came
ፈቂደከሙ	መጻእከሙ	ወድዳችሁ መጣችኩ	= having liked, you came
ፈቂደከን	መጻእከን	ወድዳችኩ መጣችሁ	= having liked, you came

አፍቂር አፍቀረ = ወደደ

አፍቂርዮ ተሰቀልኩ ወድጀ ተሰቀልኩ

አፍቂርዮ አውሰብኩ ወድጀ አገባኹ

፪.፳፫.፫. ቦዝ ከካልአይ አንቀጽ ፳፫

ወድቀ = ወደቀ ተንሥአ = ተነሣ

አነ	ወዲቅዮ	እትነሣእ	=ወድቄ፣ ከወደቅኩ በኋላ እነሣልሁ
አንተ	ወዲቀከ	ትትነሣእ	
አንቲ	ወዲቀኪ	ትትነሥእ	
አንትሙ	ወዲቀከሙ	ትትነሥኩ	
አንትን	ወዲቀከን	ትትነሥእ	
ንሐነ	ወዲቀነ	ንትነሣእ	

ውለቱ	ወዲቆ	ይትነሣእ
ይእቲ	ወዲቃ	ትትነሣእ
ውለቶሙ	ወዲቆሙ	ይትነሥኡ
ውለቶን	ወዲቆን	ይትነሥኡ

ሰገደ = ሰገደ ዘመረ = አመሰገን / ቀደሰ ቤት/

አነ	ሰገደዮ	እዜምር
አንተ	ሰገደከ	ትዜምር
አንቲ	ሰገደኪ	ትዜምሪ
አንተሙ	ሰገደክሙ	ትዜምሩ
አንተን	ሰገደክን	ትዜምራ
ንሐነ	ሰገደነ	ንዜምር
ውለቱ	ሰገደ	ይዜምር
ይእቲ	ሰገዳ	ትዜምር
ውለቶሙ	ሰገደሙ	ይዜምሩ
ውለቶን	ሰገደን	ይዜምራ

፪.፳፫.፬. ቦዝ ከትዕዛዝ አንቀጽ ፳፫

አርመመ = ዝም አለ ሐረ = ኼደ

አነ	አርሚምዮ	እሐር
አንተ	አርሚመከ	ሐር
አንቲ	አርሚመኪ	ሐሪ
አንተሙ	አርሚመክሙ	ሐሩ
አንተን	አርሚመክን	ሐራ
ንሐነ	አርሚመነ	ንሐር
ውለቱ	አርሚሞ	ይሐር
ይእቲ	አርሚማ	ትሐር
ውለቶሙ	አርሚሞሙ	ይሐሩ
ውለቶን	አርሚሞን	ይሐራ

ማስታወሻ-

ከዘንድ ለገብረ ገር ብቻ አይመችም። አይቻልም። አያስኼድም። ከንዑስ አን ቀጽ ፳፫ ግን እንደ ልማዳዊ ንግግር ልናስኬደው እንችላለን። እንጂ ግእዛዊ ሐጋ ዊነት አይታ ይበትም። አማርኛ ዝም ብዩ መምጣት፣ በልቼ መሔድ። ዞሮ ዞሮ

ግሰሪያ የለውምና። በዘንድም ቢኾን በልማዳዊ ንግግር መጸላ ይሑር መጥቶ ይኼድ ዘንድ ...። ግለት ይቻላል። ሌላ ግስ ያስፈልገዋል እንጂ።

፪.፳፫.፭. ቦዝ ገቢር /ላቢ ሲኾን

በግለዝ ገቢር የሚያናግሩ ግሶች በቦዝም ጊዜ መሳባቸውን ሳይለቁ ተሳቢውን ቃል በሕት መሠረት ሳድሱን ወደ ግለዝ፣ ካዕቡን ወደ ሳብዕ፣ ሣልቡን በመለወጥ ወደ ነምስ ራብዑን፣ ነምሱን፣ ሳብዑን ራሳቸውን አስቸለው ይረባሉ፣ ይጸፋሉ።

ምሳሌ:-

ጎደገ	=	ተወ
ጎዲጎ ተሰዐ	=	ዘጠናውን ትቶ
አፍቂድ ብእሲቶ	=	ሚስቱን ወዶ
ሰቂሎሙ አምላኮሙ	=	አምላካቸውን ሰቅለው
ተዋሕዶ ሰብአ	=	ሰውን ተዋሕዶ
ሰቢሶ ሥጋ	=	ሥጋ /ን/ ለብሶ
መኒኖ ዐለመ	=	ዐለምን ንቆ

፪.፳፫.፮. ቦዝ ቸልታ ኾኖ ሲቀር

ቦዝ ቸልታ ኾኖ ሲቀር ስንል ኹለት ተቃራኒነት ያላቸው ግሶች /ቃላት አንዱ ቦዝ ኾኖ ተሸንፎ፣ ብላሽ፣ አላስፈላጊ ኾኖ ሲቀርና ኹለተኛው ግን የነገሩ መቋጫ፣ አሸናፊ ውጤት /ተቃራኒ/ ሲኾን ነው። ቦዝ የኾነው ምን ጊዜም የተጻፈ ገዱፍ ምንም የማያ መጣ የማይጸና መኾኑን ያሳያል።

ምሳሌ:-

መዊቶ ሐይወ	=	ጥቶ ዳነ
ቀዲሖ ከዐወ	=	ቀድቶ አፈሰሰ
ወዲቆ ተንሥአ	=	ወደቆ ተነሣ
አሚኖ ክሀደ	=	አምኖ ካደ

፯. አለመረ = ዐወቀ አእምሮ/አእምሮት = ግወቅ
 ቀዳማይ ንዑስ አንቀጽ

ንዑስ አንቀጽ /Infinitive

አነ	አእምሮትየ	ማወቄ	my knowing
አንተ	አእምሮትከ	ማወቅኸ	your knowing

አንቲ	አእምሮትኪ	ማወቅሽ	your knowing
አንትሙ	አእምሮትክሙ	ማወቃችሁ	your knowing
አንትን	አእምሮትክን	ማወቃችሁ	your knowing
ንሕነ	አእምሮትነ	ማወቃችን	our knowing
ውእቱ	አእምሮቱ	ማወቁ	his knowing
ይእቲ	አእምሮታ	ማወቋ	her knowing
ውእቶሙ	አእምሮቶሙ	ማወቃቸው	their knowing
ውእቶን	አእምሮቶን	ማወቃቸው	their knowing

ቡቀትየ = አእምሮ/ትየ = my knowledge ከዚህ በላይ ቦዝ ሳይኾን ጥሬ ዘር ነው።

ቦዝ /Gerund/

አነ	አእሚርየ	ዐውቄ	I having known
አንተ	አእሚርከ	ዐውቀኽ	you having known
አንቲ	አእሚርኪ	ዐውቀሽ	You having known
አንትሙ	አእሚርክሙ	ዐውቃችሁ	You having known
አንትን	አእሚርክን	ዐውቃችሁ	You having known
ንሕነ	አእሚርነ	ዐውቀን	We having known
ውእቱ	አእሚር	ዐውቆ	He having known
ይእቲ	አእሚር	ዐውቃ	She having known
ውእቶሙ	አእሚርሙ	ዐውቀው	They having known
ውእቶን	አእሚርን	ዐውቀው	They having known

፪.፳፫፮. ቦዝ አንቀጽ-ቦዝነቱ ጽንዕት ጎይል ሲኾነው /ከነባር አንቀጽ እና የማለት ግስ ጋር/

ቦዝ አንቀጽ ቦዝነቱ ጽንዕት ብርታት እየኾነው ከነባር አንቀጽ /መራሕያን-እንደነባር አንቀጽነታቸው verb (to) be እና የማለት ግስ /ቦ= አለው፣ አለኝ ... (verb to have) ጋር በቀዳማይነት ይዘምታል። የዋሕ ጎሳፊነት /በተለይም/ የዋሕ መጻኢን /በተለይም/ ቀዳማይ እና ካልካይን በአጠቃላይ በመምጣት ሲያስር የሚታይበት ብቸኛ መንገድ ነው። /ከላይ ያልነውን ልማዳዊ ንግግርን መስሎ/።

ምሳሌ፡-

ቀቲልየ ሀለወኩ	ገድያለሁ፣ ገድየ ነበር
ቀቲልየ አነ	ገድያለህ፣ ገድየ ነበር

ቀቲሎ ሀለወ	ገድሏ፣ ገድሎ ነበር
ቀቲሎ ውእቱ	ገድሏ፣ ገድሎ ነበር
ቀቲላ ይእቲ	ገድላላች፣ ገድላ ነበር
ቀቲላ ሀለወት	ገድላላች፣ ገድላ ነበር
ቀቲላን ሀለውን	ገድላን፣ ገድላን ነበር
ቀቲላን ንሕን	ገድላን፣ ገድላን ነበር
ቀቲላከ ሀለውከ	ገድላህ፣ ገድላኸ ነበር
ቀቲላከ አንተ	ገድላህ፣ ገድላህ ነበር
ቀቲላኪ ሀለውኪ	ገድላሺ፣ ገድላሺ ነበር
ቀቲላኪ አንቲ	ገድላሺ፣ ገድላሺ ነበር
ቀቲላክሙ ሀለውክሙ	ገድላችኹ፣ ገድላችኹ ነበር
ቀቲላክሙ አንትሙ	ገድላችኹ፣ ገድላችኹ ነበር
ቀቲላክን ሀለውክን	ገድላችሁ፣ ገድላችኹ ነበር
ቀቲላክን አንትን	ገድላችሁ፣ ገድላችኹ ነበር
ቀቲሎሙ ሀለው	ገድለው፣ ገድለው ነበር
ቀቲሎሙ ውእቶሙ/እሙንቱ	ገድለው፣ ገድለው ነበር
ቀቲሎን ሀለዎ	ገድለው፣ ገድለው ነበር
ቀቲሎን ውእቶን/እማንቱ	ገድለው፣ ገድለው ነበር

፪.፳፫.፭. ቦዝ ዐበይት አገባቦችን ሲያወጣ

ቦዝ አንቀጽ በዐበይት አገባቦች በሚገቡባቸው በዐበይት አናቅጽ ፈንታ ራሱን ችሎ አመ/ጊዜ/፣ ሰባ /ጊዜ/፣ ድገረ /ኋላ/፣ እንዘ /እየ፣ሲ/..... የተባሉ ቃላትን አውጥቶ ትርጉም ሊሰጥ ይችላል /በዙውን ጊዜ በ «ወ» ይጀምራል።

- ወተወሊዶ እግዚእ ኢየሱስ = ጌታ ኢየሱስ በተወለደ ጊዜ /በኋላ
- ወተጠሚቆ እግዚእ ኢየሱስ = ጌታ ኢየሱስ በተጠመቀ ጊዜ /በኋላ
- ወንዊሞ ገብረ ወልድ = ገብረ ወልድ በተኛ ጊዜ፣ ተኛቶ ሳለ፣ ከተኛ በኋላ

፪.፳፫.፮. ገዑስ አንቀጽ እና ቦዝ

ነገረ = ነገረ /ቀጻማይ/ ነገር/ነገሮት=መናገር /ገዑስ አንቀጽ/ ነገሮ = ተናገሮ /ነገር/ቦዝ/

spoke	to speak	(he) having spoken
ገዑስ አንቀጽ	ቦዝ አንቀጽ	የገዑስ አንቀጽ ተሳቢ
እነ ነገርየ - መንገሬ	ነገርየ - ነገሬ	ነገርየ - መንገሬን
አንተ ነገርከ	ነገርከ	ነገርከ

አንቲ ነገርኪ	ነገረኪ	ነገረኪ
አንትሙ ነገርከሙ	ነገረከሙ	ነገረከሙ
አንትን ነገርክን	ነገረክን	ነገረክን
ንሕነ ነገርነ	ነገረነ	ነገረነ
ውእቱ ነገርሁ	ነገሮ	ነገረሁ
ይእቲ ነገርሃ	ነገራ	ነገረሃ
ውእቶሙ ነገርሆሙ	ነገሮሙ	ነገረሆሙ
ውእቶን ነገርሆን	ነገሮን	ነገረሆን

ማስታወሻ፦

«C» ወደ «ረ» የንዑስ አንቀጽ ተሳቢ ነው። ነገረኪ = መንገርኸን እና = ነገረኸ /ቦዝ/። «ት»ን በመደመር የሚሠራውን ንዑስ አንቀጽ ከቦዝ ጋር ማገናኘት አያስኬድም። ምሳሌ ቀቲል /ቀቲሎት/ = መግደል ቀቲሎቱ = መግደሉ ቀቲሎተ = መግደሉን ይኾናል እንጂ ገድሎ አያሰኚም። ቀቲሎ = ገድሎ። «ቀቲሎት»ንም በተሳቢ ማርባት ይቻላል። ንዑስ አንቀጽም ቦዝም ኢሕጋዊ አካሄድ በአንዳንድ ግቦች ይኖራቸዋል።

፲፩. ማጠቃለያ

ከፎቱ ንዑሳን አናቅጽ ከዘንድ እና ከቦዝ ከፎቱ በቀር እስከ ዐሥር ብቻ እንጂ እስከ ፹ /ሰማንያ/ የሚወጣ የለም።

ቀቲሎ ሁ /እሱን ገድሎ/፣ ቀቲሎ ሂ /እሷን ገድሎ/፣ ቀቲሎኪ = አንቲን ገድሎ

ቀቲሎየ /እኔን ገድሎ/ ቀቲሎሆሙ፣ ሆን

ቦዝን ብቻ የያዘ ዐርፍተ ነገር የለም። በግእዝ

የድገረ ቅጥያው እንደቀዳማይ አንቀጽ /በመራሕያን ሲዘረዘር/ ቅጥያ ይመሰላል። ከወትር የሚያመለክተው የተደረገና /having done/ ቀጣይ ድርጊትን ሲኾን በመኾን ላይ /in doing; contemporary actions/ ድርጊትን ግን አያመለክትም። ይህ የራሱ መንገድ አለውና።

ቦዝ በራሱ ብቻውን ቀዳማይን፣ ካልአይን፣ እና ዘንድን አያመለክትም ምሳሌ፦ መጺኦ ሐረ /ኸደ/ የሐውር /ይኸዳል/፣ ይሐር ሊባል አይቻልምና

ቦዝ እንደ ንዑስ አንቀጽ በደራጊ፣ አድራጊ ይረባል ቀተለ=ገደለ ቀቲሎ=ገድሎ፣ አቅቲሎ=አሰገድሎ....

ገብረ-ቤት

ለግዚተሉት ገላጽ ገዑስ እንቀጻቸውን እና ቦዝ እንቀጻቸውን በዐሥሩ መራሕ ያን ዘርዘር፡

- ፩. መጽእ
- ፪. ቀደስ
- ፫. ቦእ /ገባ/
- ፬. ወሀብ = /ሰጠ/
- ፭. ቀደመ = /ቀደመ/
- ፮. ሠረቀ = /ወጣ/
- ፯. ጌሰ = /ገሰገሰ/

E. Gerund. The gerund form in Ge'ez was highly influenced by Amharic speakers in the period of ጌባታ ገሃሄሰ ጠዕን. This shows the shift from Ge'ez in to Amharic some times found in the GGMS than that of GIMS. Examples: ወደቆ = ወዲቆ. Other gerundive forms found in the two earlier Gospels but not in the present two Gospels are the following. ወስቱ በግዕ ፈሪቶ > ፈርቶ:: መሲቶ > መሰሰቶ:: ወርኢቶ > ርኢቶ:: ወሠረቆ ፀሐይ > ወሠርቆ ፀሐይ::

F. Infinitive : The two oldest Gospels have the infinitive forms different from the present one. The infinitive forms that are grouped under ቀደስ were similar to the ተተላ type. Example ሕሊቶ of the ተተላ type > ቀደስ . As a result, in the earlier time, the infinitive form of the ተተላ type was very common than the ቀደስ type. This could lead us to have only of the ተተላ type. And the differences in infinitives...based on gemination may probably be a parallel development rather than the ground of the language.

In the GGMS, the different form of gerund is found. The gerund form, found in the Gospel, is similar to the present Gerund form of Amharic. Here, again, another question can be raised . The question could be about the influence of Ge'ez on Amharic or whether the development of gerund in Amharic and Ge'ez was independant. Some significant examples are: ረኢቶ (from GGMS and GIMS) > ረሰቶ:: ርኢቶ > ርሰቶ:: ወደቆ (Amharic):: ወረደቶ > ወረሰቶ. In this case, the present

gerund form of Amharic is not a latter inovantion. It is rather an earlier phenomena. Besides, Amharic presreved the earlier form than the present Ge'ez. It must be noticed that there is a similarity in the forms of some infinitives and gerundives. Example ወዲዮሙ can be infinitive for the third person plural and at the same time it has the form of gerundive to mean ' /they /having they added.' Some other examples are ረሲዮ (from GGMS and GIMS) > ረሰዮ:: ርኢዮ > ርሰዮ :: ወርኢዮሙ > ወርሰዮሙ:: ወደቆ (Amharic) :: ወፊርዮ > ወፈርዮ:: ረሲዮ > ረሰዮ :: ርኢዮ > ርሰዮ:: ወርኢዮሙ > ወርሰዮሙ:: ወፊርዮ > ወፈርዮ:: In infinitives we can find new words particularly in ቀደሰ - he praised him > ቀደሰ ው ባረከ - he blessed him ባረከው. Here, Amharic preserved (with gemination) the oldest Ge'ez. However, in the intransitive verbs, Ge'ez tried to change .

ባለፈው ትምህርታችን ንዑስ አንቀጽ እና ቦዝ አንቀጽ ያላቸውን ግንኙነት እና አገልግሎት ተምረናል:: በዚኸኛው ክፍል ደግሞ ቀሪውን የቦዝ አንቀጽ አገልግሎት እናቀርባለን:: መልካም ትምህርት::

፪.፳፫.፲. ቦዝ ከተባቢ ተውላጦ ስም ጋር

ውእቱ = ለሱ

እነ	ቀቲሎ ኪያየ	= እኔን ገድሎ	He/having killed me
እንተ	ቀቲሎ ኪያከ	= እንተን ገድሎ	He/having killed you
እንቲ	ቀቲሎ ኪያኪ	= እንቲን ገድሎ	He/having killed you
እንትሙ	ቀቲሎ ኪያክሙ	= እናንተን ገድሎ	He/having killed you
እንትን	ቀቲሎ ኪያክን	= እናንተን ገድሎ	He/having killed you
ንሕነ	ቀቲሎን ኪያነ	= እኛን ገድሎ	He/having killed us
ውእቱ	ቀቲሎ ኪያሁ	= እሱን ገድሎ	He/having killed him
ይእቲ	ቀቲሎ ኪያሃ	= እሷን ገድሎ	He/having killed her
ውእቶሙ	ቀቲሎ ኪያሆሙ	= እነሱን ገድሎ	He/having killed them
ውእቶን	ቀቲሎ ኪያሆን	= እነሱን ገድሎ	He/having killed them

ውእቱ = ለሱ

እነ	ቀቲሎ-ኒ	= ገድሎ-ኒ	He/having killed me
እንተ	ቀቲሎ-ከ	= ገድሎ-ከ	He/having killed you
እንቲ	ቀቲሎ-ኪ	= ገድሎ-ኪ	He/having killed you

አንትሙ	ቀቲሎክሙ	= ገድሏችኹ	He/having killed you
አንትን	ቀቲሎክን	= ገድሏችኹ	He/having killed you
ንሕነ	ቀቲሎነ	= ገድሎን	He/having killed us
ውእቱ	ቀቲሎሁ	= ገድሎት	He/having killed him
ይእቲ	ቀቲሎሃ	= ገድሏት	He/having killed her
ውእቶሙ	ቀቲሎሆሙ	= ገድሏቸው	He/having killed them
ውእቶን	ቀቲሎሆን	= ገድሏቸው	He/having killed them

ምሳሌያት:-

ቀቲሎኒ ሐረ:: ገድሎኝ ኹደ::

ሰረቆኒ ሐረ:: ሰርቆኝ ኹደ::

ማስታወሻ:- በአንዲህ ዐይነት ቦዝን ከአመልካች፣ ከተጠቃሽ ተውላጠ ስም ጋር ልንጠቀምበት እንችላለን::

፪.፳፫.፲፩. ቦዝ በተገብሮ

ተቀትለ = ተገደለ = ተነግረ - ተነገረ

አነ	ተነገረዮ ኢሰማዕኩ	= ተነግራ አልሰማኹም
አንተ	ተነገረክ ኢሰማዕክ	= ተነግረኽ አልሰማኽም
አንቲ	ተነገረኪ ኢሰማዕኪ	= ተነግረሺ አልሰማሺም
አንትሙ	ተነገረከሙ ኢሰማዕከሙ	= ተነግራችኹ አልሰማችኹም
አንትን	ተነገረክን ኢሰማዕክን	= ተነግራችኹ አልሰማችኹም
ንሕነ	ተነገረነ ኢሰማዕነ	= ተነግረን አልሰማንም
ውእቱ	ተነገሮ ኢሰምዐ	= ተነግሮ አልሰማም
ይእቲ	ተነገራ ኢሰምዐት	= ተነግራ አልሰማችም
ውእቶሙ	ተነገሮሙ ኢሰምዐ	= ተነግረው አልሰሙም
ውእቶን	ተነገሮን ኢሰምዐ	= ተነግረው አልሰሙም

በካልኣይም በዘንድም መዘርዘር ይቻላል:: ምሳሌ:-

ሀ. በካልኣይ

ቆመ = ቆመ ይቀውም = ይቆማል

አነ	ቀዊምዮ እዜምር	= ቀሜ እዘምራለኹ /አመሰግናለኹ
አንተ	ቀዊመክ ትዜምር	

አንቲ	ቀዋመኪ ትዜምሪ
አንትሙ	ቀዋመክሙ ትዜምሩ
አንትን	ቀዋመክን ትዜምራ
ንሕነ	ቀዋመነ ንዜምር
ውእቱ	ቀዋሞ ይዜምር
ይእቲ	ቀዋማ ትዜምር
ውእቶሙ	ቀዋሞሙ ይዜምሩ
ውእቶን	ቀዋሞን ይዜምራ

ምሳሌ:-

ቀዋመነ ንዕቀብ እስከ ይመጽእ አቡነ
አባታችን እስኪመጣ ቆመን እንጠብቅ
ሐረ ካሌብ መረኖ ዐለመ
ካሌብ ዐለምን ንቆ ሺደ

፪.፳፬. አዕማድ /ምሰሶዎች/

አዕማድ /ምሰሶዎች በቋንቋ ሥርዐት ትልቅ ድርሻ ያላቸው፣ የጊዜን እና የድርጊትን ፍጻሜ፣ አፈጻጸም የሚያሳዩ መልካዓተ አናቅጽ ናቸው። የተለመዱ የአዕማድ ዓይነቶች አምስት ሲኾኑ፣ ከዚኸም በላይ ሊሰፉ ይችላሉ። የተለመዱት ግን የሚከተሉት ናቸው።

ሀ. ቀተለ /ደራጊ/	ገደለ
ለ. አቅተለ /አድራጊ/	አግደለ
ሐ. አስተቃተለ /አስደራጊ/	አገዳደለ
መ. ተቀትለ /ተደራጊ/	ተገደለ
ሠ. ተቃተለ /ተደራራጊ/	ተገዳደለ

ከ«መ» እና ከ«ሠ» በስተቀር ሌሎቹ ገቢር /የሚሰቡ/ አናቅጽ ናቸው።

የአዕማድ መለስተኛ ርባታ በዐሥሩ መራሕያን

ውእቱ	ቀተለ	ይቀትል	ይቅትል	ይቅትል
	ገደለ	ይገድላል	ይግደል	ይገድል ዘንድ
	አቅተለ	ያቀትል	ያቅትል	ያቅትል
	አግደለ	ያስገድላል	ያስገድል	ያስገድል
	አስተቃተለ	ያስተቃትል	ያስተቃትል	ያስተቃትል
	አገዳደለ	ያገዳድላል	ያገዳድል	ያገዳድል ዘንድ

ውእቶሙ	ቀተሉ	ይቀትሉ	ይቅትሉ	ይቅትሉ
	ገደሉ			
	አቅተሉ	ያቀትሉ	ያቅትሉ	ያቅትሉ
	አግደሉ			
	አስተቃተሉ	ያስተቃትሉ	ያስተቃትሉ	ያስተቃትሉ
	አገዳደሉ			
	ተቀትሉ	ይትቀተሉ	ይትቀተሉ	ይትቀተሉ
	ተገደሉ			
	ተቃተሉ	ይትቃተሉ	ይትቃተሉ	ይትቃተሉ
	ተገዳደሉ			

በካልአይ ጊዜ መድረሻቸው /ከመፈጸሚያው ፊደል በፊት ያለው/ ይጠብቃል።
 ሌሎች መራሕያንን በዚህ መልኩ በመዘርዘር አርቡ።

፪.፳፬. የንግግር ክፍሎች መልክዕ በአዕማድ /ዘርዘር

አቅተሉ	አስገደሉ	ቀዳማይ አንቀጽ
ያቀትሉ	ያስገድላል	ካልአይ አንቀጽ
ያቅትሉ	ያስገድል ዘንድ	ዘንድ አንቀጽ
ያቅትሉ	ያስገድል	ትዕዛዝ
አቅታሉ	አስገዳዩ /የሚያስገድል/	ገቢር ቅጽል
አቅታልያን	አስገዳዮች /የሚያስገድሉ	ገቢር ቅጽል
አቅታሊት	አስገዳዩት /የምታስገድል	ገቢር ቅጽል
አቅታልያት	አስገዳዮች /የሚያስገድሉ	»
አቅቲል/አቅቲሉት	ማስገደሉ	ንዑስ አንቀጽ
አቅቲሉ	አስገድሉ	ቦዝ አንቀጽ
መስተቅትል	ማስገደያ /ገዳዩ	ሰም /ቅጽል

ማስታወሻ፡- በአማርኛ በተለምዶ ንግግራችን ደረገ፣ አደረገ በማለት ፈንታ በደረገ አደረገ ማለት በአደረገ ፈንታ አስደረገ ማለት የተለመደ በመኾኑ ንግግራችን ገድለን በ«አስ» ብቻ መነገሩ የተለመደ ኾኖ እናገኘዋለን። በግእዙም ይኸው ተለምዶ ሥርዐት ሲፋለስ ሲደበላለቅ እናስታውላለን። የኾነው ኾኖ በትርጉም ላይ በተለምዶ ችግር ሳይፈጥር እንደቆየ በሚከተለው ምሳሌ መረዳት ይቻላል።

ምሳሌ፡-

ፈጸመ = ፈጸመ	ፈጽሞ = ፈጽሞ
አፈጸመ = አስፈጸመ	አፈጽሞ = አስፈጽሞ
ኩነት = ፈረደ	ኩንን = ኩንን /ፍረድ
አኩነት = አስፈረደ	አኩንን = አስኩንን /አስፈረድ
ጠየቀ = ተረዳ	ጠይቅ = ጠይቅ /ተረዳ
አጠየቀ = አስረዳ	አጠይቅ = አስጠይቅ
ጸረ = ተሸከመ	ጸር = ተሸከም
አጸረ = አሸከመ	አጸር = አድከም
ወለደ = ወለደ	ለድ = ውለድ
አውለደ = አስወለደ	አውልድ = አስወልድ
ነገረ = ነገረ	ንግር = ተናገር
አንገረ = አስነገረ	አንግር = አስነግር
አምነ = አመነ	እመን = እመን
አእመነ = አሳመነ	አእምን = አሳምን
ድገት = ዳነ	ድገን = ዳን
አድገት = አዳነ	አድገን = አስድን
ነበረ = ተቀመጠ	ንበር = ተቀመጥ
አንበረ = አስቀመጠ	አንበር = አስቀምጥ

አንዳንዶቹ ግሶች ደግሞ አድራጊያቸው እንደደራጊ እየኾነ የሚያገለግል መኾኑ የታወቀ ነው። ምሳሌ፡- አመረ > አእመረ፣ ነከረ > አንከረ ...

ዲጃጂ. የአዕማድ ቦዝ አንቀጽ

ውስጥ ቀጥሎ /ገደቡ/ ስቀጥሎ /ሲገደቡ/ ስስተቀጥሎ /ሲገደቡ/ ተቀጥሎ /ተገደቡ/ ተቀጥሎ /ተገደቡ/

ዳስተ	ቀጥሎ	ስቀጥሎ	ስስተቀጥሎ	ተቀጥሎ	ተቀጥሎ
ሰንተ	ቀጥሰክ	ስቀጥሰክ	ስስተቀጥሰክ	ተቀጥሰክ	ተቀጥሰክ
ሰንተ	ቀጥሰኪ	ስቀጥሰኪ	ስስተቀጥሰኪ	ተቀጥሰኪ	ተቀጥሰኪ
ሰነ	ቀጥሰየ	ስቀጥሰየ	ስስተቀጥሰየ	ተቀጥሰየ	ተቀጥሰየ
ስሙንተ	ቀጥሰሙ	ስቀጥሰሙ	ስስተቀጥሰሙ	ተቀጥሰሙ	ተቀጥሰሙ
ስማንተ	ቀጥሰን	ስቀጥሰን	ስስተቀጥሰን	ተቀጥሰን	ተቀጥሰን
ሰንተሙ	ቀጥሰከሙ	ስቀጥሰከሙ	ስስተቀጥሰከሙ	ተቀጥሰከሙ	ተቀጥሰከሙ
ሰንተን	ቀጥሰክን	ስቀጥሰክን	ስስተቀጥሰክን	ተቀጥሰክን	ተቀጥሰክን
ንሱን	ቀጥሰነ	ስቀጥሰነ	ስስተቀጥሰነ	ተቀጥሰነ	ተቀጥሰነ

በገደቡ ስንቀዳ ለመዘርዘር ሞክረ።

ጦማረ ሰሎሜ ወማርታ እም አትላንታ

ሰላም ለኪ ፈበን እንትነ አንተ ትትለእኪ ለማገበረ ግእዝ ዘኢትዮጵያ እርኑ ሀለውኪ? ንሕነ ሰማዕና በከመ ተመዋጥኪ ንበ ቤተ ግእዝ ውስተ ኢትዮጵያ ወሰበ በጽሐኪ ኢትዮጵያ ነአምር ከመ ተሐውራ ንበ መቅደሳ ጻድቅት ወንጽሕት ለግእዝ ወላጲተ ዜማ ወቅኔ ወመጻሕፍት ዘአፍሪካ ወለዛቲ ቅድስት ግእዝ ኢያእመርነ ገድላቲሃ ወኢምንተኒ ከመ ንዝከር አላ እስመ ነአምር ንሕነ ከመ ይእቲ ትኩብር እም ኩሎን ልሳናት በእንተዝ ፈንዊ ለነ በረከተ ዘሀሎ ውስተ ይእቲ ልሳን:

ናሁ ሰማዕና ዜናሃ ለግእዝ ወረከብናሃ ውስተ መጽሔተ ሐመር:: ወአእመርነ ከመ ልሳነ ግእዝ ይእቲ ልሳነ ሰብእ ጥንታዊ:: ወበእንቲሃ ገብረ እግዚአብሔር ሰማዮ ወምድረ ወመልዕልተ ልሳናት በውስተ ዓለም ወበእንቲእሃ ፈጠረ እግዚ አብሔር ብሂሎ ንግበር ሰብእ በአርአያነ ወበእምሳሊን::

በእንተዝ ግእዝነ ኮነት ነቅዕ ማገሌት ወመንፈስ ሕይወት እስመ ጥዑመ ልሳን ያፊድ መሰጠ ለሕሊና ንጉሥ ገብረ መስቀል ሰማዮ:: ድጎረዝ ታሪክ ሀገርነ፣ ባህላ ሀገርነ ወትውሬተ አበው ይሄልው ውስቴታ:: ወትንሣኤሃ ትንሣኤነ ውእቲ በዝ ዘመን:: ወነአምን ከመ ሕፃናት ይነብቡ ባቲ::

ውውስተ አፍላገ አሜሪካ ህዩ ነበርነ ወተዘከርናሃ ለግእዝ ልሳንና በከይነ ግእዝሰ ልሳነ ጽዮን ይእቲ:: ሀገረ ብሉይ ወሐዲስ ወመንበረ ሰብሐት ይእቲ:: ወካዕበ ልሳነ ንግሥተ ሳባ ይእቲ:: እስመ እምኔሃ ይወጽእ ሕግ ዘነፍስ ወሥጋ:: ወይውዝቱ ባቲ አፍላግ ዘሕይወት:: በእንተዝ እስከ ንመጽእ ንበ ጥጎታ ለሰማይ /ግእዝ/ ይኩን ጸሎትኪ ምስሌነ ለዐለመ ዐለም አሜን::

ወናይ ዘመን
አጎትኪ ሰሎሜ ወማርታ
እም አትላንታ

፩. የአዕማድ ጠባይዕ:- አዕማድ በጠባያቸው በ፪ ሊከፈሉ ይችላሉ:: ኹለት ዐይ ነት በመሆናቸውም ገቢር ተገብሮ ተብለው በ፪ ስም ይጠራሉ::

	ገቢር /ሳቢ/	ተገብሮ /የማይላብ/
ሀ. ደራጊ	ቀተለ- ገደለ	ሀ.፩. ተቀትለ - ተገደለ
ለ. አድራጊ	አቅተለ- አግደለ	ለ.፩. ተቃተለ - ተጋደለ
ሐ. አስደራጊ	አስተቃተለ- አገዳደለ	ሐ.፩. «ተስተቃተለ» - ተገዳደለ

ግላች ኹሉ ግን በአዕማድ ጠባይዕ በምልዕት ፯ ወይም ፮ ዐመድ /ጸታ እዮኹ ላይረቡ ላይዘረዝሩ ይችላሉ:: በሐጻጽ /በመጉደል/ ወይም በምልዕት በ፩፣በ፪፣ በ፫፣በ፬... ሊረቡ ይችላሉ::

ምሳሌ፦

	ኮነ	ዘንመ	ሐነጸ	ገብረ	ፈለሰ
	[ኸነ]	[ዘነበ]	[ዐነጸ]	[ዐራ]	[ፈለሰ]
ደራጊ	ሀ. ቀተለ	-	-	ሐነጸ	ገብረ
	ፈለሰ				
አድራጊ	ለ. አቅተለ	-	አዘንመ	አሐነጸ	አግበረ
አሰደራጊ	ሐ. አስተቃተለ	-	-	-	-
ተገብሮ	ሀ.፩.ተቀተለ	ኮነ	ዘንመ	ተሐነጸ	ተገብረ
	ፈለሰ				
	ለ.፩. ተቃተለ	-	-	-	-
	ሐ. ፩.«ተስተቃተለ»	-	-	-	-

በምሳሌው እንደወጣው ኮነ የሚለው ሐውልት፣ ዐጉል ግስ/ወደ ተገብሮነት የሚያደግ/ ግስ በተገብሮ ብቻ የተገለጸ ሲኾን ትርጉሙ ግን ሊሰፋ ይችላል። ይኸን እንጂ ተገብሮ መባል የማያበቃው ጉዳይ ደግሞ ገብረ / አድራጊ አለ መኖሩ ነው። በእርግጥ የትርጉም መዛባት /መቀላቀል/ ይመጣል እንጂ በቋን ቋው ሂደት አዕማዱን መሙላት ይቻላል። ትርጉሙ የ«ምንግዴ» እንዳይኾን እንጂ። ለምሳሌ ገብረን በምልዑ አዕማድ መዘርዘር ይቻላል። ፈለሰን የመሰለ ግስ ደግሞ ደራጊም አድራጊም ይኾናል ያለምንም ቅጥያ።

ሌላው የ«አቅተለ»ን ይዞ የ«ቀተለ»ን የ«ቀተለ»ን ይዞ የ«አቅተለ»ን መንገድ ትርጉም ይዞ የሚጓዝ ሁለት ትርጉም ፈላጊ የግስ ፃምድ ትርጉም አይጠፋም።

የ«አቅተለ» /አድራጊ/ መልክዕ ያለው እና በቀተለ/ በደራጊ የሚፈታ ግስ ምሳሌ፡ አፍቀረ፣ አለመረ.

ምሳሌ፡ ፈቀረ > አፍቀረ

አነ	አፍቀርኩ	ማርያምን እግዝእትየ ከመ ታድኅኒ
		ማርያም እመቤቴን ታድኅኒ ዘንድ ወደደኩ
አንተ	አፍቀርከ	ማርያምን
አንቲ	አፍቀርኪ	ማርያምን
አንትሙ	አፍቀርክሙ	ማርያምን
አንትን	አፍቀርክን	ማርያምን
ንሕነ	አፍቀርነ	ማርያምን
ውእቱ	አፍቀረ	ማርያምን

ይለቲ	አፍቀረት	ማርያምሃ
ውእቶሙ	አፍቀሩ	ማርያምሃ
ውእቶን	አፍቀራ	ማርያምሃ

አመረ > አእመረ ዐወቀ

አነ	አእመርኩ	ዘንተ ነገረ = ይኸንን ነግር ዐወቅኩ
አንተ	አእመርከ	ዘንተ ነገረ
አንቲ	አእመርኪ	ዘንተ ነገረ
አንትሙ	አእመርከሙ	ዘንተ ነገረ
አንትን	አእመርከን	ዘንተ ነገረ
ጌሐነ	አእመርነ	ዘንተ ነገረ
ውእቱ	አእመረ	ዘንተ ነገረ
ይለቲ	አእመረት	ዘንተ ነገረ
ውእቶሙ	አእመሩ	ዘንተ ነገረ
ውእቶን	አእመራ	ዘንተ ነገረ

ተጨማሪ ሐውልት/ዐገሉ ገሰች የሆኑ እና ከአደራጊያቸው/ገቢር የማይወጡ የሚከተሉት ናቸው። ምሳሌ፡- ሠነየ/አማረ/፣ ጺነወ/ሸተተ/፣ ምዕዘ /ሸተተ በጥሩ/፣ ለሀቀ/ላቀ/፣ ነቀወ /ነቃ/፣ ሐይወ /ዳነ/፣ ቆመ፣ ሐረ/ሮጸ፣ ደክመ፣ ነበረ፣ ኖመ፣ ነደ/ነደደ/ ቆረ /ቀዘቀዘ/ . . . ናቸው።

ን/ት/ዝያነው በግእዝ /በግእዝ እነነጋር

ሰላም ለኪ እነተ ዮሐንስ ማርታ	ወሰላም ለኪ ኤርምያስ እኑዮ
የዮሐንስ እነት ማርታ ሰላም ላንቺ ይኹን	ወንድሜ ኤርምያስ ላንተም ሰላም ይኹን
ዲያቆን ኤልያስ ሀሎ/ሀሎኑ/	ናሁ ወፅኦ እምነ ማኅደሩ/ቤቱ
ዲያቆን ኤልያስ አለ?	አሁን ከደርሙ/ቤቱ ወጣ
አይቴኑ ዘሐረ ይመስላሉ?	ኀዘ ቅድስት ማርያም ውእቲ/ሀሲሎ/
የት የሄደ ይመስልሻል?	ወደ ቅድስት ማርያም ነው
ይዕዘኒ/የም/ ቀዳሲ ውእቱ?	አኮ! ለጉባኤ ውእቱ
ዛሬ ቀዳሺ ነው?	አይደለም ለጉባኤ ነው
ኩለሂ ቤተክርስቲያን ውእቱ?	ውእቱስ ኅረዮ መክፈልተ ሠናዮ
ኹለሂ ቤተክርስቲያን ነው?	እሱስ በጎ እድልን ማረጠ
ዘእንበለ ቤተክርስቲያን ካልአ/ሊሉየ/	እው ሕይወቱኒ ኮ? ከመ

ነገር አያለምር
ያለ ቤተክርስቲያን ሌላ ነገር አያውቅም

ማዕዘ ይትመዩጥ?
መቼ ይመለሳል?
አሁን እምነንቱ እንብር እስከ ይመጽእ

እሺ እስከሚመጣ ከዚኸ እቀመጣለሁ
ምንተነ ነህረ ውላቱ ዘሐረ
ምን ይዞ ነው የኸደው
አንሰ አሌ ሊተ አልብዩ ተሰፋ
እኔስ ወዮልኝ ተሰፋ የሰኝም
ወገልቀ ዘመንዮ በከንቱ
እንበለ ንሱሐ ወጽድቅ
ዘመኔም ያለ ንሱሐ እና

ጽድቅ በከንቱ አለቀ
ይከነኒ በከመ ትቤልኒ
እንዳልሻኝ ይኸንልኝ

ሕይወተ ባሕታዊ
አም ሕይወቱም እንደ ባሕታዊ
ሕይወት ሆነ
በተሰው ሰዕት ይመጽእ
በዘጠኝ ሰዕት ይመጣል
እው በጊዜ ውላቱ ዘይበውእ
ውስተ ቤቱ
አም ወደ ቤቱ የሚገባው በጊዜ ንው
መጽሐፍ ቅዱስ ወሐመር
መጽሐፍ ቅዱስ እና ሐመር
የጊከ ዘወድቀ ይትነሣእ
አይዞኸ የወደቀ ይነሣል
ኢታማሰን ተሰፋክ ባሕቱ ጽገዐ
በሀይማኖት ወግበር ሠናዩ
ተሰፋኸን አታጥፋ ነገር ግን
በሀይማኖት
ጽና መልካምንም አድርግ
አሜን ይከን ለን
ይኸንልን

በ ግ ለ ህ ለ ን ነ ጋ ገ ር

ሐምሌሰት

ሰላም ለኪ ደራርቱ
 ሰላም ላንቺ ይኹን ደራርቱ
 አይቲ ውእቱ ፍኖት?
 መንገድ ወዴት ነው?
 ምንተ ትገብሪ ሆየ
 በዚያ ምን ታደርጊያለሽ
 መኑ ይእቲ ዘንበረት ምስሌኪ?
 ከአንቺ ጋር የተቀመጠችው ማን ናት?
 እም አይቲ ይእቲ?
 ከየት ናቋ?
 እንታኪኑ ይእቲ?
 እንትሽ ናት?
 ትመስለኪ?
 ትመስልሻለች
 ምንት ውእቱ ክፍለ ትምህርታ?
 የትምህርት ክፍሏ ምንድን ነው?
 ውስተ ዐራት ኪሉኑ?
 በአራት ኪሉ ነው?
 እፍኑ ሕይወት?
 ሕይወት እንዴት ነው
 ሠናይ ሚጠት እም አርባ ምንጭ
 መልካም መልስ ከአርባ ምንጭ
 ማዕዜ ውእቱ ተባርኮ?
 ምረቃ መቼ ነው?

ደራርቱ

ወሰላም ለኪ ሐምሌሰት
 ላንቺም ሰላም ሐምሌሰት
 ኅበ አዋሳ ወ አርባ ምንጭ
 ወደ አዋሳ እና አርባ ምንጭ
 እነ አሐውር ኅበ ብርብር ማርያም
 ወደ ብርብር ማርያም እኼዳለኹ
 አበበች ይእቲ
 አበበች ናት
 እም ዝዋይ
 ከዝዋይ
 እዎ ይእቲ መንፈሳዊት እንትየ
 አዎ መንፈሳዊት እንጅ ናት
 ንስቲት ንስቲት
 ትንሽ ትንሽ
 ሥነ ሕይወት ውእቱ
 ሥነ ሕይወት/ባዮሎጂ/ ነው
 እው
 አዎ
 ሠናይ ውእቱ
 ጥሩ ነው
 ወለኪ እም ወለጋ
 ላንቺም ከወለጋ
 በነሐሴ ውእቱ
 በነሐሴ ነው

መማረ ወልደ ማርያም እም ባሌ

ለአበበ ዘዐራት ኪሉ

ሰላም ለኪ አበበ እንቶ። እነ ጸሐፍኩ ለኪ ዘንተ መማረ ለካልኣይ ጊዜ።
 ለምንትኑ እንተ ዘኢትጽሕፍ ሊተ። ፍርሀት /ቴንሺን/ አገዘኩ? ማዕዜ ውእቱ
 ፈተናኪ? ንሕን ፈጸምን ፈተናን። ናሁ ዕረፍት ውእቱ። ሕይወትሰ ጻገናን? እም
 ውእቱ ገባእኩሙ መንፈሳዊት። ሰማዕነ በከመ ሀሉ አሐዱ መነኮሰ ማዕከሊከሙ።
 ውብዙጋን ዲያቆናት ዘኩኑ አርድዕተ ግእዝ። በእንተዝ ይመስለኒ ሕይወትከሙ
 ዘኩኑ ሠናዮ። አቢ! ማዕዜ ውእቱ ተባርኮ እነ እመጽእ ገቤከ።

እስኩ ጸሐፍ ሊተ። አው ንግረኒ ሊተ በምንሳፈ ቃል። ፊኑ ሊተ መጻሕፍተ ቅዱሳተ፤ ወአነ እፈኑ ለከ ዘሀለው ምስሌየ። አቤ እፎ ውእቱ ማንበርነ? ኢ ንጎድግ ማንበርነ።

እስከ እመጽእ ንቤከ ይኩን ጸሎትከ ምስሌየ።

ንብ ቤተ ሰብእ /ሰብእ ቤት/ ዘግለዝ

ሰላም ለከ አቡየ፤ ሰላም ለኪ እምየ፤ ወሰላም ለከሙ አጎውየ፤ ወሰላም ለከን አጎትየ እንቋዕ አብጽሐከሙ ለጅጂ ዘመነ ክረምት እፎ ውእቱ? ማዕቤ ትመጽኢ እምየ ንቤየ። አንሰ ንሠሥኩ ምክረኪ እስመ ይብል መጽሐፍ ብእሲ ዘአልቦ ተግሣጽ ይትሚሰል ከመ ሥጋ ዘአልቦቱ ነፍሱ። ጸመ ፍልሰታ እፎ ይእቲ? አእምር አንሰ ከመ ተሐውሩ ለቅዳሴ ንብ መካነ ብርሃን ሥላሴ። ወአይቴ ተሐ ውር እጉየ ጌትነት በዝንቱ ዕረፍትከ/ እስመ ዕረፍትሰ ሠናይ ለኩሉ።

ምንተ ትገብር እጎትየ ንነት በሐዲሰ ዓመት። አንሰ በፈቃደ እግዚአብሔር እከውን ዲያቆነ። ወይመሰለኒ ዘእከውን ሐዋርያ ግእዝ ወ እምነ ቤተክርስቲያን። ናቡ ወጠንኩ ተምህሮ ልሳነ ግእዝ ውስተ ማንበር ቅዱሳን በማዕከል ሐዲሰ ጽጌ።

የሐንሰ

እም ሐዲሰ ጽጌ/ከሐዲሰ አቦ/

«ትውፊድ የጎሰፍ ወትውፊድ ይተርፍ»

በትውፊድ ማዕሳዩ ሺሕ ሀመተ

ሰላም ለከሙ ትውልድ ቀደ ምት ዘዕሥራ ምእት ዕንቋ እብ ጽሐክሙ ለሣልሳይ ሺሕ ዘመን። ዘመንሰ ንሕነ ውእቱ። ወዘመንሰ ፈረሰነ ውእቱ ዘንረውጽ ወዘነሐ ውር ቦቱ። እፎ ንሰፈ ዘመነ አበ ዊነ? ወእፎ ይእቲ እምነቶሙ? ወእፎ ንሰፈ ዘመነ ሊቃውንት፤ ካህናት፤ ዲያቆናት... በቀዳማይ ወበካልኣይ ሺሕ ዐመት ወምንተ ንብሩ እለ ካሌብ ወላሊበላ ወእባ ጊዮርጊስ? ወእፎ ሐነፁ አብያተ ክርስቲያናት በበደወሉ? ወእፎ ህለው በፍቅር ወበሰላም ምስላ ሕዝብ ወአሕዛብ? በአማን አበዊነሰ ትጉጋን ውእቶሙ ለሀገር ወለቤተክርስቲያን። ወኮኑ እለ ያፈቅሩ ሀገሮሙ ወእለ ይደግሙ /ይጸልዩ/

መዝሙረ ዳዊት ወውዳሲ ማርያም። ወንሕነኒ ትውልድ ዘሣልሳይ ሺሕ ዘመን...? እንዳለፈ። አገውየ ወአገትየ ጸልዩ ላቲ ለሀገርን ወለቤተክርስቲያንን ቅድስት። ኢንኩን መፍቀርያን ዐለም ዘዮገልፍ። ዘመንን እግዚአብሔር ውለቱ። በክመ ይቤ ጳውሎስ እመኒ ንመውት ለእግዚአብሔር ንመውት ወእመኒ ነሐዩ ለእግዚአብሔር ነሐዩ። ለምንት ውለቱ ዘአልብን ፍቅር? ለምንት ኢንትፋቀር በባይናቲን? ለምንት ውለቱ ሃይማኖትን? ለተርእዮን? ለሰምን? አይቲ ውለቱ መካነ ዕረፍትን? ወአይቲ ውለቱ አክሊልን? አኮነ በሰማይ በገብ አምሳክን?

ዐለምስ ትስሕብን በሐብለ ሙስና ወታወርደን ታሕተ። በእንተዝ ንቁም በባህላዊነ በነሚእ መስቀሉ ለመድገኒን። አሜሃ ሀገርን ትጸንዕ ከዊና መልዕልተ አህጉር ዘዐለም። እ ደቂቀ እምየ ቤተክርስቲያን ነያ ሠናይት ኢትዮጵያ ከመ ጸጌ ገዳም። ምንተ ንግበር ለእምነ ቤተ ክርስቲያን ወለርስትን ኢትዮጵያ። አምሳለ ወርቅ ንግበር ላቲ። እስመ መንገል አቡሃ መልክ ጸደቅ ወመንገል እማ ንግ ሥተ አዜብ አልዐ ዘይትኤረያ። ወልሳና ግእዝ ብሔረ ዐለም ውለቱ። ዝማሬሃ ዝማሬ መላእክት ውለቱ። እንተ በምድር ሥረዊሃ ወበሰማይ አዕጹቂሃ ይእቲ ሐረገ ወይንን ኢትዮጵያ። ወእፌጽም ነገርየ እንዘ እብል «ንኩን እንከ ከመ ብእሲ የዋሕ ዘይጸውም ወይጼሊ ወያስተሰሪ በእንተ ንጢእቱ፤ ንሑር በጽድቅ ንርክብ ሠናየ ወናክብር ሰንበተ ወንትመሀር ገቢረ ሠናይ። ወእፎ ትበጽሕ ተዋሕዶ ሃይ ማኖትን ለዐለም?

«ርእነ ሰማየ ሐዲስ ወምድረ ዘመነ ሐዳሲ»

ሎቱ ስብሐት ወለወላዲቱ ድንገል
እነ ድኩም ንጥእ እጉክሙ ፍሬ ጸድቅ
/አሐዱ ንጥእ ዘእም ቤተሰብእ ዘግእዝ/

በግእዝ አነጋገር

ቆስጠንጢኖስ
እፎ ንደርኪ እምየ?
እንዴት አደርሺ እናቴ?
አይቲ ተሐውሪ በጽባሕ?
በጧት የት ትሔጃለሺ?
ገብ ሚድትራንያንን?
ወደ ሚድትራኒያን ነውን?
ለምንት?
ለምን?
ምንተ ትገብሪ በኢየሩሳሌም?

እሌኒ
ሎቱ ስብሐት ወልደየ
ምስጋና ለሱ /ጌታ/ ልጄ
ገብ መርሶ ሐመር
ወደ መርክቡ ወደብ
እወ
አዎ
እነ አሐውር ገብ ኢየሩሳሌም
እኔ ወደ ኢየሩሳሌም እኼዳለኹ።
እነ አገሥሥ መስቀለ ክርስቶስ አምሳኪየ

በኢየሩሳሌም ምን ታደርጊያለሽ?

አይቲ ውእቱ መስቀል ትፅምርትነ?
ምልክታችን መስቀል የትነው?

መኑ ይነበበኪ በኅብ ሀሎ
ያለበትን ማን ይነግርሻል?

ዐቢይ ውእቱ ክብርኪ እምየ
እናቱ ክብርሽ ታላቅ ነው

ማዕዜ ትትመዋጢ ኅብ ሮም
ወደ ሮም መቼ ትመለሻለሽ?

ፍኖትኪሰ ዘያደክም ይመስለኒ

ወእምድገረ ዠነቱስ አይቲ ውእቱ ፍኖትኪ

ከዚህ በኋላ መንገድሽ ወዴት ነው?

መንገድሽስ የሚያደክም ይመስለኛል

ወበዠነቱ ንመውእሙ ለኮሎሙ ፀርነ

በዚኸም ጠላቶቻችን ኹሉ ድል

እናደርጋቸዋለን

የእምላኬን የክርስቶስን መስቀል
እፈልጋለሽ

ሙስተ አድባረ ኢየሩሳሌም ውእቱ
በኢየሩሳሌም ተራሮች ነው

እግዚአብሔር ዘፈነም

እግዚአብሔር የላከው

መስቀል ውእቱ ክብርየ ወገይልየ

ክብሪም ኅይሌም መስቀል ነው።

እምድገረ ተፈጸመ ሊተ ተምኔትየ

ምኞቱ ከተፈጸመልኝ በኋላ

መስቀል ብሂል መከራ ውእቱ

ኅብ ኢትዮጵያ ከመ ይብራህ ደመራሁ
ለኩሉ ሃለም

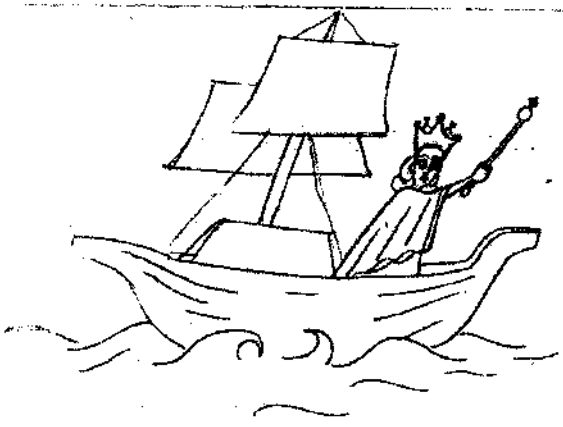
ደመራው ለዐለም ኹሉ ይበራ ዘንድ

ወደ ኢትዮጵያ እኼዳለሁ

መስቀል ማለት መከራ ማለት ነው።

በአማን

በእውነት

- ኩሉ = ኹሉ፣ ኩሉሙ / ኹላችው/ / ኩልክሙ/ / ኹላችሁ/ ኩልነ/ ኹላችን/ all
- ባሕቲት = ብቻ፣ ባሕቲቶሙ / ብቻቸውን/፣ ባሕቲትዮ / ብቻዮን/፣ ባሕቲታ/ ብቻዋን/alone ,only
- ለመ = ጊዜ፣ ለሜሃ / በዚኸ ጊዜ፣ በዚያ፣ ጊዜ፣ at ወዲያው/ at the time/ at that time, when....
- ሶበ = ጊዜ፣ ሶቤሃ / በዚኸ ጊዜ፣ በዚያ ጊዜ፣ ወዲያው/ at that time,at the time, when,...
- ጊዜ =ጊዜ፣ ጊዜሃ / በዚኸ ጊዜ በዚያ ጊዜ ወዲያው/at the time, at that time, when,....

ምሳሌ

ዘትፈቅድ ለርእስከ ግበር ለካልእከ = ለራሰኸ የምትፈልገው ለሌላው አድርግ።

ሰማእክሙ ዘተብህለ ለቀደምትክሙ / ተብህለ = ተባለ/

ቀደምትክሙ ሰገዱ ለእግዚአብሔር አምላክሙ

ክልኤሆሙ ሐሩ ወበልዑ ንበስተክሙ

ተፋቀሩ በበይናቲክሙ

ተማክርነ በበይናቲነ

ተሰለሉ በበይናቲሆሙ / ተሰለለ፣ ተጠያየቀ/

ኩልነ እግብርተ እግዚአብሔር ንሕነ

መጽኑ ኩሉሙ ወሰለሉ በእንተ ንጉሦሙ

ሐሩ ኩልክሙ ንበ ቤትክሙ ለክሙ

ኩሉሙ ነቢያት አስከ ዮሐንስ ተነበዩ

መጻእኩ አምብሔር ርጉቅ ባሕቲትዮ

ዝንቱ ብእሲ ነበረ ውስተ ቤቱ ለባሕቲቱ

ዘበልዐ ባሕቲቶ ይመውት ባሕቲቶ

፪.፳፮. የንዑስ አንቀጽ ዝርዝር እንደ አገናዛቢ ሲያገለግል

ቀቲል/ ቀቲሉት/ --መግደል ቀቲልዮ = መግደሌ ቀቲልክሙ = መግደላችኹ

ቀተለ = ገደለ ቀቲሉትዮ = መግደሌ ቀቲሉትክሙ = መግደላችኹ

ቀደሰ = አመሰገነ ቀድሶዮ = ምስጋናዮ ቀደሶክሙ = ማመስገናችኹ

ገቢር/ ገቢሮት/ = መሥራት ቀድሶትየ = ምስጋናየ ቀድሶትክሙ = ማመስገናችኹ

ገብረ = ሥራ

ገቢርየ = ሥራየ

ገቢርክሙ = ሥራችኹ

ገቢሮትየ = ሥራየ

ገቢሮትክሙ = ሥራችኹ

ገግግር

ተክለማርያም ሀሉ

ናሁ ወፅኦ እምነ ማገደሩ

ተክለማርያም አለ

አሁን ከቤቱ / ዶርሙ / ወጣ

አይቱ ዙሪያ ይመስልክ

ገበ ቅድስት ማርያም ውሎቱ ዙሪያ

የት የኼደ ይመስልሻል

ወደ ቅድስት ማርያም ነው የኼደው

-የም ቀዳሲ ውሎቱ

አኮ

ዛሬ ቀዳሽ ነው

አይደለም

ኩላሄ ቤተ ክርስቲያን ውሎቱ

ውሎቱስ ገረየ መካፈልተ ሠናየ

ዘአገለ ቤተክርስቲያን ለሉየ ነገር አየለምር

እሱስ መልካም አድልን መረጠ

ኹልጊዜ ቤተክርስቲያን ነው

ያለቤተክርስቲያን ሌላ ነገር አያውቅም

ማእከ ይትመየጥ

በዐሠርቱ ለዐት ይመጽእ

መቼ ይመለሳል

ዐሥር ለዐት ይመጣል

በድገር ነፀ አው ንስቲተ ጽንዐ እስከ ዐሠርቱ ለዐት ዐሥር ለዐት

በጊላና ወይም ትንሽ ቆይ እስከ ዐሥር ለዐት

አሆ እምዝንቱ እነብር

እወ በጊዜ ውሎቱ ዘይበውእ ውስተ ቤቱ

እሺ ከዚኽ አቀመጣለኹ

አዎ በጊዜ ነው ወደ ቤቱ የሚገባው

ምንተ ነሚእ ውሎቱ ዙሪያ

መጽሐፍ ቅዱስ ወሐመር

ምን ይዞ ነው የኼደው

መጽሐፍ ቅዱስና ሐመር

አንሰ አሌ ሊተ አልብየ ተስፋ

የጊክ ዘወድቀ ይትነሣእ

እኔስ ወየልኝ ተስፋም የለኝ

አይዘኽ የወደቀ ይነሣል

ወንልቀ ዘመንየ በከንቱ

ኢታማስን ተስፋክ ባሕቱ ጽንዐ

ዘመኔ በከንቱ አለቀ

በሀይማኖት ወግበር ሠናየ

ተስፋኹን አታጥፋ ነገር ግን በሀይማኖትኽ

ጽና መልካምን አድርግ

ይኩነኒ በከመ ትቤልኒ

አሜን

አንደምትይኒ ይደረግልኒ ይኹንልኒ

ይኹን ይደረግ

፪.ጸጌ.ቅጽል (Adjective)

፩. ማልስ ቅጽል:- ይኸን ዐይነት ስም የተሰጠው ቃሉ በተባዕታይ ጊዜ በማልስ ድምጽ ስለሚያልቅ ነው። ለምሳሌ፣ እግዚአብሔር መሐሪ ውስቱ

እግዚአብሔር ውስቱ ፈታሒ በጽድቅ መኑ ውስቱ የም ቀዳሲ

ማልስ ቅጽሎች ወደ ተሳቢ ሲቀየሩ ፊደሉ ወደ ኃምስነት ይለወጣል / " ሃ " ን ያመጣሉ ማለት ነው/

ምሳሌ፣ አነ አንሥሥ መሐሪ ለነፍስየ = አኔ ነፍሴን የሚመራትን እሻለሁ እግዚአብሔር ዐዘዘ ዳዊትሃ ከመ ይኩን ፈታሔ በጽድቅ = እግዚአብሔር ዳዊትን በእውነት ይፈርድ ዘንድ ዐዘዘው።

፪. ሳድስ ቅጽል:- ይኸን ዐይነት ስም የተሰጠው ቃሉ በሳድስ ስለሚያልቅ ነው።

ምሳሌ፣ ቅድስት ማርያም ተወልደች እም ሐና ወኢያቋም ቡፁ ሰእሲ ዘያነብብ ሕን እግዚአብሔር

፫. ስም እንደ ቅጽል ሲኾን፣

ምሳሌ፣ እም ኪዳነ ምሕረት ይእቲ ቤዛዊተ ዐለም ሀገር ኢትዮጵያ ታበጽሕ እደዊሃ

፬. ዘ፣ እንተ፣ እለ ቅጽል ሲኾኑ

ምሳሌ፣ ተሰቅለ በእንቲእነ ዘወረደ ወልድ

፭. በ " መ " ሲያያዝ መስተገብር

ምሳሌ : የሚያርስ ገበሬ፣ መቅተለ አንበሳ -- አንበሳ የሚገድል

ማስታወሻ

የማንኛውም ቅጽል ዐላማ ስምን ማሳመስ ሲኾን ከግስ ኹሉ እንደሚመነጭ ማስተዋል አለብን።

ምሳሌ፣

ከቀደሰ ቅዱስ፣ ቅድስት፣ ቅዱሳን፣ ወዘተ
ከቀተለ ቅቴል፣ ቀታሊ፣ ቅትልት፣ ቅቴላን ወዘተ
አንዳንድ ጊዜ ቅጽሎች ግስ ላያስፈልጋቸው ይችላል

ምሳሌ፣ ቡሩክ አንተ፣ አንተ የተባረክ ብሎ ብቻ ዝም ሊል ይችላል።
ውስጠ ዘ / ቀታሊ/ ገዳይ

ቀታሊ ውስቱ---ገዳዩ ነው፣ ገዳዩ ነበር፣ የሚገድል ነው፣ የሚገድል ነበር
 ቀታሊ አንተ---ገዳዩ ነኝ፣ ገዳዩ ነበርኝ፣ የምትገድል ነኝ፣ የምትገድል
 ነበርኝ

ቀታሊ አነ / ተባዕታይ/
 ቀታልያን አሙንቱ
 ቀታልያን አንትሙ
 ቀታልያን ንሕነ
 ቀታሊት አነ / አንስታይ/
 ቀታልያት አማንቱ
 ቀታልያት አንትን
 ቀታልያት ንሕነ

፪፻፷፩ ውስጠ ዘ / ዝርዝር ርባታ/

ውስቱ

ቀታሊሀ	ገዳዩ፣ የሚገድለው	ቀታሊሆሙ	ገዳያቸው፣ የሚገድላቸው
ቀታሊሃ	ገዳዩዋ፣ የሚገድላት	ቀታሊሆን	ገዳያቸው፣ የሚገድላቸው
ቀታሊከ	ገዳዩኝ፣ የሚገድልኝ	ቀታሊክሙ	ገዳያችኹ፣ የሚገድላችኹ
ቀታሊኪ	ገዳዩሽ፣ የሚገድልሽ	ቀታሊክን	ገዳያችኹ፣ የሚገድላችኹ
ቀታሊየ	ገዳዩ፣ የሚገድለኝ	ቀታሊነ	ገዳያችን፣ የሚገድለን

አሙንቱ

ቀታልያኒሀ	ቀታልያኒሆሙ
ቀታልያኒሃ	ቀታልያኒክሙ
ቀታልያኒከ	ቀታልያኒክሙ
ቀታልያንኪ	ቀታልያንክን
ቀታልያንየ	ቀታልያኒነ

አማንቱ

ቀታልያቲሀ	ቀታልያቲሆሙ
ቀታልያቲሃ	ቀታልያቲሆን
ቀታልያቲከ	ቀታልያቲክሙ
ቀታልያትኪ	ቀታልያቲክን
ቀታልያትየ	ቀታልያቲነ

ይስቱ

ቀታሊቱ	ቀታሊቶሙ
ቀታሊታ	ቀታሊቶን
ቀታሊትከ	ቀታሊትክሙ
ቀታሊትኪ	ቀታሊትክን
ቀታሊትየ	ቀታሊትነ

አንተ

ቀታሊሀ	ቀታሊሆሙ
ቀታሊሃ	ቀታሊሆን
-----	-----
-----	-----
ቀታሊየ	ቀታሊነ

አንትሙ		አንቲ	
ቀታልያኒሁ	ቀታልያኒሆሙ	ቀታሊቱ	ቀታሊቶሙ
ቀታልያኒሃ	ቀታልያኒሆን	ቀታሊታ	ቀታሊቶን
---	---	-----	-----
---	---	-----	-----
ቀታልያንዩ	ቀታልያኒን	ቀታሊትዩ	ቀታሊትን

አንትን		ንሕን	
ቀታልያቲሁ	ቀታልያቲሆሙ	ቀታልያኒሁ	ቀታልያኒሆሙ
ቀታልያቲሃ	ቀታልያቲሆን	ቀታልያኒሃ	ቀታልያኒሆን
---	---	ቀታልያኒሃ	ቀታልያኒክሙ
---	---	ቀታልያንኪ	ቀታልያኒክን
ቀታልያትዩ	ቀታልያቲን		

አን

ቀታሊሁ	ቀታሊሆሙ
ቀታሊሃ	ቀታሊሆን
ቀታሊከ	ቀታሊክሙ
ቀታሊኪ	ቀታሊክን

I. የሚከተሉትን ዐረፍተ ነገሮች በተሳቢ ጻፋቸው / ጻሐፍ ለእሱ ዐረፍተ ነገራት በገቢር/

- ፩. መጽሐ ቃል እምደመና
- ፪. ኩሉ ነፍስ ይሴብሉ ለእግዚአብሔር
- ፫. ወመኑ መሐሪ ዘከማክ
- ፬. ክቡር ሞቱ ለጻድቅ በቅድመ እግዚአብሔር
- ፭. በሐኪ / እንዴት አደርሺ / ማርያም ሐዳስዩ ጣዕዎ
- ፮. ለርአዩ ለሙሴ ግብራ ለደብተራ
- ፯. ውእቱ ቅዳሴ ዘማርያም ውእቱ
- ፰. ዴግንዎ ለተፋቅሮ ወተቃሕዎ ዘመንፈስ

II. ተሳቢ ተውላጠ ሰሞኑን በባለቤት ተውላጠ ሰሞኑን ዐሥሩንም መራሕያን

በመጠቀም በዐረፍተ ነገር አሳይ።

ቅጽል የሽነውን ከሥሩ አስምርበት

፩. አ ማርያም ኢያውዓዩኪ እግዚአ ገዳላን ዘኩለንታሁ እሳት ፍጹም

፪. ቅዱሳን አበው መሀሩን ሃይማኖተ

፫. አባ ጊዮርጊስ ደራሲ ኢትዮጵያዊ ውለቱ

፬. መጽአ ሰባኪ እም ኢየሩሳሌም

፭. ልዑል እግዚአብሔር የአምር ኩሎ

፮. ዝንቱ ነገር አኮ እሙን በገቤነ

፯. ንዑስ ሕነ እምአጋውየ

፰. ተጋብው ሰብእ ብዙኃን ገብ ክርስቶስ

፱. ሰቡሕ እግዚአብሔር አምላክነ

ከሚከተሉት ግሶች ለነጠላም ለብዙም ቅጽል አውጣ

(ምሳሌ፣ ቀደስ እመሰገነ፣ ቅጽል ቅዱስ)

- ሀ. ከብረ/ ከበረ/ ሰ. ሞተ
- ለ. ተለዐለ / ከፍ ከፍ አለ/ ሸ. ፈነወ
- ሐ. ነግሠ ቀ. ሐመ
- መ. ነጽሐ ቢ. ሢመ
- ሠ. ማሰነ
- ረ. አፍቀረ

ንግግር

ጥፂና የሀብ ልዩ
 ጤና ይስጥልኝ
 አይቱ ተሐውር
 የት ትሄዳለኽ
 ምስለ መኑ
 ከማን ጋር
 ትምህርት አፎ ውለቱ
 ትምህርት እንዴት ነው

ለኩልነ
 ለኩላችን
 ገብ ቤተ መጻሕፍት
 ወደ ቤተ መጻሕፍት
 ምስለ ቢጽዮ
 ከጓደኛዬ ጋር
 ሠናይ ውለቱ
 ጥሩ ነው

ድገረ ቤተ መጻሕፍት አይቱ ውስቱ ዘተሐውር	ገበ ከኒሣ
ከቤተ መጻሕፍት በጊላ የት ትሄዳለኽ	ወደ ቤተክርስቲያን
አሐውር ምስሌክ	አሆ
አብራኽ እሄዳለኹ	አሺ
ናሁ ምንተ መጽሐፈ ውስቱ ዘታነብብ	ታሪክ ኢትዮጵያ
አሁን ምን መጽሐፍን ነው የምታነብ	የኢትዮጵያን ታሪክ
ጌሠም በዐለ ሩፋኤል ውስቱ	አኮ በዐለ ሚካኤል ውስቱ
ነገ የሩፋኤል በዐል ነው	አይደለም የሚካኤል ነው
ጽዋዕ ሀሎ ብሃል ውስቱ	እው ሀሎ
ጽዋዕ አለ ማለት ነው	አዎ አለ
በል በምሴት ንትራከብ	አዐቅበክ
በል በምሽት አንገናኝ	አጠብቅህላሽ
ለእመ ኢንትራከብ ሠናይ ንባብ	ለክልኤነ
ካልተገናኘን መልካም ጥናት	ለሹላታችንም

፪.፳፰. ካልአይ አንቀጽ፣ የትንቢት ወይም የአሁን ጊዜ

ክርስቶስ ይመጽእ ዳግመ	ክርስቶስ ዳግመኛ ይመጣል
ዘይበልዕ ባሕቲቶ ይመውት ባሕቲቶ	ብቻውን የበላ ብቻውን ይሞታል
ወትቀውም ንግሥት በየማንክ	ንግሥት በቀኝኽ ትቆማለች
የካልአይ አንቀጽ / የትንቢት ወይም የአሁን ጊዜ/ ዋና መታወቂያው ቅድመ መድረሻው ድምጽ መጥበቁ ነው።	

ምሳሌ፣ ቀተለ -- ይቀትል

፲፬. ትዕዛዝ አንቀጽ

ፈኑ አደክ ወያድጎነነ	እጅኸን ላክልን ያድነንም
ንዑ ገቤየ	ወደ እኔ ኑ
ሑሩ አምኔየ	ከእኔ ሺዱ
ተንሥኡ ለጸሎት	ለጸሎት ተነሡ
አድጎን ሕዝብክ ወባርክ ርስተክ	ሕዝብኸን አድን ርስተኸንም ባርክ

፲፭. አርእስት /ንዑስ አንቀጽ

በአማርኛ መቀደስ፣ መጸለይ፣ መኼድ፣ መብላት ስንል መ የሚለው ቃል ንዑስ አንቀጽን ያመለክታል ማለት ነው።

ምሳሌ፡ ለወሊድ ሖረት ገበ አዝማዲሃ / ለመውለድ ወደ ዘመዶቹ ሼደች/
 ናልዎ አበግፅ ይሔይስ እምናልዎ አጣሊ / ፍየሎችን ከመጠበቅ በጎችን
 መጠበቅ ይሻላል/

ይኸም ንዑስ ብዙ ዐይነት ሙያ አለው።

፩. ሲላብ / ተገብሮ ሲያናግር/

ምሳሌ፡ ብእሲ ዐብድ ይፈቅድ ነቢረ እም ገቢር
 / ለነፍ ሰው ከመሥራት መቀመጥን ይመርጣል/

፪. ይላባል / ገቢር ሲያናግር/

ምሳሌ፡ አድጎነረ እግዚአ እም ለሚዕ ነገረ እኩዮ
 / አቤቱ ክፉ ነገርን ከመስማት አድነኝ/

፫. አርእስት ያናብባል

ምሳሌ፡ አድጎነረ እግዚአ እም ለሚዐ ነገር እኩይ

፬. ባለቤት ይኸናል

ምሳሌ፡ ቀቲል ተከስተ በዐውደ ኩናት / መጋደል በጦር ሜዳ ታዩ /
 የንዑሳን አንቀጽ ርባታ

ምሳሌ 1 ቀቲሎት / አርእስት/

ቀቲሎቱ	መግደሉ	ቀቲሎቶሙ	መግደላቸው
ቀቲሎታ	መግደሏ	ቀቲሎቶን	መግደላቸው
ቀቲሎትከ	መግደልኸ	ቀቲሎትከሙ	መግደላችኹ
ቀቲሎትኪ	መግደልሽ	ቀቲሎትከን	መግደላችኹ
ቀቲሎትዮ	መግደሌ	ቀቲሎትነ	መግደላችን

ምሳሌ ፪ ቅትለት / ባቢ ዘር/

ቅትለቱ	አገዳደሉ	ቅትለቶሙ	አገዳደላቸው
ቅትለታ	አገዳደሏ	ቅትለቶን	አገዳደላቸው
ቅትለትከ	አገዳደልኸ	ቅትለትከን	አገዳደላችኹ
ቅትለትዮ	አገዳደሌ	ቅትለትነ	አገዳደላችን

ማላለቢያ፡ የስም ዝርዝር ርባታ ምንጊዜም በዚኸ መልክና መጠን መኾኑን
 ማስታወስ ይጠቅማል።

ማጠቃለያ

ቀዳማይ አንቀጽ 30-ስ አንቀጽ 30-ስ አንቀጽ ሊዘረዘር
 ቀተሰ ቀተል (to kill) ቀተሎትኪ/ መግደልኸ/ ቀተሎትኪ / መግደልኸ/
 መሐሰ ምሒል ምሒሎትከ / መግልኸ/ ምሒሎቱ / መግሉ/
 / አርአስት ሊዘረዘር አስቀድሞ በ " ት" እንደሚጨርስ / ምሳሌ ቀተሎትከ፣
 ቀተሎትኪ . . . / አስተውል።

ዘንድ አንቀጽ፣ እንዲ አንቀጽ፣ ሊ አንቀጽ

አማርኛ ፩. ይመጣ ዘንድ፣ ይገድል ዘንድ፣ ይፈውስ ዘንድ . . .

፪. እንዲመጣ፣ እንዲገድል፣ እንዲፈውስ . . .

፫. ሊመጣ፣ ሊገድል፣ ሊፈውስ፣ ሊአስቀድስ

ምሳሌ አንተ ተአምን በእግዚአብሔር ትረስ / ትወርስ ዘንድ/ መንግሥተ ሰማያት
 ናኩብር አባነ ወእመነ ንርኩብ በረከተ እም አምላክነ
 ቁሙ ቅድመ ቤተክርስቲያን ትሰግዱ ለእግዚአብሔር
 ዘንድ አንቀጽ / ዝርዝር ርባታ/

- ውእቱ ይቅትሎ ይገድለው ዘንድ፣ እንዲገድለው፣ ሊገድለው
- ይቅትላ ይገድላት ዘንድ፣ እንዲገድላት፣ ሊገድላት
- ይቅትልከ ይገድልኸ ዘንድ፣ እንዲገድልኸ፣ ሊገድልኸ
- ይቅትልኪ ይገድልኺ ዘንድ፣ እንዲገድልኺ፣ ሊገድልኺ
- ይቅትለኒ ይገድለኝ ዘንድ፣ እንዲገድለኝ፣ ሊገድለኝ
- ይቅትሎሙ ይገድላቸው ዘንድ፣ እንዲገድላቸው፣ ሊገድላቸው
- ይቅትሎን ይገድላቸው ዘንድ፣ እንዲገድላቸው፣ ሊገድላቸው
- ይቅትልከሙ ይገድላችኹ ዘንድ፣ እንዲገድላችኹ፣ ሊገድላችኹ
- ይቅትልከን ይገድላችኹ ዘንድ፣ እንዲገድላችኹ፣ ሊገድላችኹ
- ይቅትለን ይገድለን ዘንድ፣ እንዲገድለን፣ ሊገድለን

ውእቶሙ	ይእቲ	ውእቶን
ይቅትልዎ	ትቅትሎ	ይቅትላሁ
ይቅትልዎ	ትቅትላ	ይቅትላሃ
ይቅትሎከ	ትቅትልከ	ይቅትላከ
ይቅትሎኪ	ትቅትልኪ	ይቅትላኪ
ይቅትሎኒ	ትቅትለኒ	ይቅትላኒ

ይቅትልዎሙ	ትቅትሎሙ	ይቅትላሆሙ
ይቅትልዎን	ትቅትሎን	ይቅትላሆን
ይቅትሎክሙ	ትቅትልክሙ	ይቅትላክሙ
ይቅትሎክን	ትቅትልክን	ይቅትላክን
ይቅትሎነ	ትቅትሎነ	ይቅትላነ

አንተ	አንቲ	አንትን
ትቅትሎ	ትቅትሊዮ	ትቅትላሁ
ትቅትላ	ትቅትሊያ	ትቅትላሃ
ትቅትላሂ	-----	-----
ትቅትሎሙ	-----	-----
ትቅትሎን	ትቅትሊዮሙ	ትቅትላሆሙ
ትቅትሎነ	ትቅትሊዮን	ትቅትላሆን
	-----	-----
	-----	-----
	-----	-----

ትቅትሊነ ትቅትላነ

አን	ንክን
እቅትሎ	ንቅትሎ
እቅትላ	ንቅትላ
እቅትልክ	ንቅትልክ
እቅትልኪ	ንቅትልኪ
-----	-----
እቅትሎሙ	ንቅትሎሙ
እቅትሎን	ንቅትሎን
እቅትልክሙ	ንቅትልክሙ
እቅትልክን	ንቅትልክን
-----	-----

በዝ አንቀጽ

የሚያመለክተው በልቶ፣ ጠጥቶ፣ ገድሎ፣ ገድላ፣ በልተን . . . የሚለውን ሰዋሰ
 ዋዊ ሞያ ነው። ምሳሌ፡-

ቀጥሎ	ገድሎ	ቀጥሎሙ	ገድለው
ቀጥላ	ገድላ	ቀጥሎን	ገድለው
ቀጥለከ	ገድለኸ	ቀጥለከሙ	ገድላችኹ
ቀጥለኪ	ገድለኪ	ቀጥለከን	ገድላችኹ
ቀጥልዩ	ገድዩ	ቀጥለኅ	ገድለን

ዝርዝር ርባታ

ውእቱ	ቀጥሎሁ	ገድሎት	ቀጥሎሆሙ	ገድሏቸው
	ቀጥሎሃ	ገድሏት	ቀጥሎሆን	ገድሏቸው
	ቀጥሎከ	ገድሎኸ	ቀጥሎከሙ	ገድሏችኹ
	ቀጥሎኪ	ገድሎኪ	ቀጥሎከን	ገድሏችኹ
	ቀጥሎዩ/ኒ/	ገድሎኒ	ቀጥሎኅ	ገድሎን

የውእቱን መንገድ ተከተል

እሙንቱ	ቀጥሎሙሁ	ቀጥሎሙሆሙ			
	ቀጥሎሙሃ	ቀጥሎሙሆን			
	ቀጥሎሙከ	ቀጥሎሙከሙ			
	ቀጥሎሙኪ	ቀጥሎሙከን			
	ቀጥሎሙኒ	ቀጥሎሙኅ			
ይእቱ	ቀጥላሁ	ቀጥላሆሙ	እማንቱ	ቀጥሎንሁ	ቀጥሎንሆሙ
	ቀጥላሃ	ቀጥላሆን		ቀጥሎንሃ	ቀጥሎንሆን
	ቀጥላከ	ቀጥላከሙ		ቀጥሎንከ	ቀጥሎንከሙ
	ቀጥላኪ	ቀጥላከን		ቀጥሎንኪ	ቀጥሎንከን
	ቀጥላኒ	ቀጥላኅ		ቀጥሎንኒ	ቀጥሎሙኅ
አንተ	ቀጥለከሁ	ቀጥለከሆሙ	አንተሙ	ቀጥለከሙሁ	ቀጥለከሙሆሙ
	ቀጥለከሃ	ቀጥለከሆን		ቀጥለከሙሃ	ቀጥለከሙሆን
--	--	--	--	--	--
	ቀጥለከኒ	ቀጥለከኅ		ቀጥለከሙኒ	ቀጥለከሙኅ
አንቱ	ቀጥለኪሁ	ቀጥለኪሆሙ	አንትን	ቀጥለከንሁ	ቀጥለከንሆሙ
	ቀጥለኪሃ	ቀጥለኪሆን		ቀጥለከንሃ	ቀጥለከንሆን
--	--	--	--	--	--
	ቀጥለኪኒ	ቀጥለኪኅ		ቀጥለከንኒ	ቀጥለከንኅ

እነ	ቀቲልየሁ	ቀቲልየሁሙ	ንሕነ	ቀቲለነሁ	ቀቲለነሁሙ
	ቀቲልየሃ	ቀቲልየሆን		ቀቲለነሃ	ቀቲለነሆን
	ቀቲልየከ	ቀቲልየከሙ		ቀቲለነከ	ቀቲለነከሙ
	ቀቲልየኪ	ቀቲልየኪን		ቀቲልነኪ	ቀቲለነኪን
	--	--		--	--

ምሳሌ ነቢር ተንሥእ --- ተቀምጦ ተነሣ
 ቀቲሎ አምሠጠ--- ገድሎ አመለጠ
 ቀዊመከ ዘምር --- ቁመኸ ዘምር
 ሰጊድየ አጼሊ -- ሰግጄ አጸልደለኹ

አዛምድ / አስተጻምር / አስተዛምድ/

፩. ገደረ ቀዲሶ ኪዳሃ	ሀ. ዘንድ አንቀጽ
፪. መዊትሰ ኢትመውት አለ ተሐመም	ለ. ካልኣይ አንቀጽ
፫. ወእንዘ ይወርድ እምደብር ተለውዎ ሰብእ ብዙጋን	ሐ. ቀዳማይ አንቀጽ
፬. ዑቅ ኢትንግር ወኢለመጉሂ	መ. ቀዳማይ አንቀጽ
፭. ወቀሪባ ሰገደት ሎቱ አንዝ ትብል እግዚአ አድነነ	ሠ. ዘንድ አንቀጽ
፮. ይኩንኪ / ይኹንሺ/ በከመ ተአመንኪ	ረ. ንዑስ አንቀጽ
፯. ወትወልድ ወልደ ወትሰምዮ ሰም ኢየሱስሃ	ሰ. ሰዝ አንቀጽ
፰. ወተንሢኦ ዮሴፍ እምንዋሙ በከመ አዘዞ መልአከ	
፱. እግዚአብሔር ክስት ንብረትየ / ንበረ--ተቀመጠ/ ወተንሥኦትየ	

ወደ ግእዝ ለውጥ / ወልጥ ገበ ልሳነ ግእዝ/

- ፩ አምላኬን ዘወትር ማመስገን አፈልጋለኹ።
- ፪ አምላክ ሆይ ሥራዩን አትየው በቸርነትክ አስበኝ እንጂ።
- ፫ እናትና አባትክን አክብር።
- ፬ ወደፈተና እንዳትገቡ ተግታችኹ ጸልዩ።
- ፭ ማርያምስ የማይቀሟትን በጎ አድል መረጠች።
- ፮ ትጉን ሰው ከማውራት መሥራትን ይመርጣል።
- ፯ መጽሐፍ ከማንበብ የሚሻል ዙሪት የለም።
- ፰ መግደላችኹ ታወቀባችኹ።
- ፱ ሥጋውን በልቶ ደሙን ጠጥቶ የተገኘ ሰው እንዴት የተባረከ ነው።
- ፲ አይሁድ አምላካቸውን ሰቀሉ።

፲፩ ማርያም እናታችን ክርስቶስን ወለደችው።

፲፪ እስኪ ዝም በሉ በሀሜት አትግደሏቸው።

፲፫ ግብዞች እንኹን ይልቁንስ ትሐቶች እንኹንና በምግባር እንታነጽ ወገኖች።

፲፬ ንይልን እስክናገኝ ድረስ በሃይማኖታችን እንጽና።

፲፭ ቁሜ አጸልዳለኹ / አጼሊ

I ምላሪ በሌላ መካናት እለ አልበሙ ቃላት / የሚከተሉትን ባዶ ቦታዎች መላ

ውእቱ	ቀዳማይ/ገላፊ፤	አፍራሺ፤	ካልላይ/የትገቢት፤	አፍራሺ፤	ትዕዛዝ፤	አፍራሺ
ውእቱ	ቀተለ	ኢቀተለ	ይቀተል	ኢይቀተል	ይቅተል	ኢይቅተል
ይእቲ	---	ኢቀተለት	-----	-----	ትቅተል	ኢትቅተል
አንተ	ቀተልክ	ኢቀተልክ	ትቀተል	ኢትቀተል	-----	ኢትቅተል
አንቲ	---	---	---	---	ቅተሊ	ኢትቅተሊ
አነ	ቀተልኩ	ኢቀተልኩ	አቀተል	ኢይቀተል	-----	ኢይቅተል
ውእቶሙ	---	-----	-----	ኢይቀተሉ	ይቅተሉ	-----
ውእቶን	ቀተላ	ኢቀተላ	ይቀተላ	-----	ይቀተላ	ኢይቅተላ
አንተሙ	ቀተልክሙ	-----	-----	ኢትቀተሉ	ትቅተሉ	ኢትቅተሉ
አንትን	-----	ኢቀተልክን	ትቀተላ	ኢትቀተላ	ትቅተላ	ኢትቅተላ
ንሕን	ቀተልን	ኢቀተልን	-----	ኢንቀተል	ንቅተል	-----

II የሚከተሉትን ግላጅ በዐቢይ እርባታ በዐሥሩ መራሕያን አርባ።

ቀደሰ፣ አእመረ፣ ነጸረ፣ ሐረ፣ ቆመ፣ ገብረ፣ ተንበለ፣ ሣሬ

III ቀደሰ የሚለውን ግለ እየተጠቀምክ በእምስቱ አዕማድ አርባ

፪.፳፱. የዐቢይ አንቀጽ እርባታን መንገድ በቀተለ ስንመለከት

፩. ውእቱ	ቀተለ	እርሱ ገደለ	ውእቱ	ቀተለኪ	ቀተለክሙ
	ቀተሉ	እርሱ ገደለው		ቀተለኒ	ቀተለክን
	ቀተላ	እርሱ ገደላት		ቀተሉሙ	ቀተለን
	ቀተለክ	እርሱ ገደለኸ		ቀተሉን	
	ይቀተል	እርሱ ይገድላል		ይቀተለኪ	ይቀተለክሙ
	ይቀተሉ	እርሱ ይገድለዋል		ይቀተለኒ	ይቀተለክን
	ይቀተላ	እርሱ ይገድላታል		ይቀተሉሙ	ይቀተለን
	ይቀተለክ	እርሱ ይገድልኻል		ይቀተሉን	

፪. ይእቲ	ቀተለት	ገደለች	ይእቲ	ትቀትል	ትገድላለች
	ቀተለቶ	ገደለችው		ትቀትሎ	ትገድለዋለች
	ቀተለታ	ገደለችት		ትቀትላ	ትገድላታለች
	ቀተለተከ	ገደለችክ		ትቀትለከ	ትገድልክለች
	ቀተለተኪ	ገደለችኪ		ትቀትለኪ	ትገድልክለች
	ቀተለተኒ	ገደለችኒ		ትቀትለኒ	ትገድለኛለች
	ቀተለቶሙ	ገደለችቸው		ትቀትሎሙ	ትገድላቸዋለች
	ቀተሎቶን	ገደለችቸው / ለሌት/		ትቀትሎን	ትገድላቸዋለች/ለሌት
	ቀተለተክሙ	ገደለችች		ትቀትለክሙ	ትገድላችኒለች
	ቀተለተክን	ገደለችችክ/ለሌት/		ትቀትለተክን	ትገድላችኒለች
ቀተለተነ	ገደለችን	ትቀትለነ	ትገድለናለች		

፫. አንተ	ቀተልከ	ገደልክ	አንተ	ትቀትል	ትገድላለክ
	ቀተልኮ	ገደልኸው		ትቀትሎ	ትገድለዋክ
	ቀተልካ	ገደልክት		ትቀትላ	ትገድላታለክ
	--	--		--	--
ቀተልከኒ	ገደልኸኝ	ትቀትለኒ	ትገድለኛለክ		
ቀተልኮሙ	ገደልኸቸው	ትቀትሎሙ	ትገድላቸዋለክ		
ቀተልኮን	ገደልኸቸው				

ቀተልከነ	ገደልኸን	ትቀትለነ	ትገድለናለክ
-------	-------	-------	---------

፬. አንቲ	ቀትልኪ	ገደልኪ	አንቲ	ትቀትሊ	ትገድያለኪ
	ቀተልኪዮ	ገደልኪው		ትቀትሊዮ	ትገድይዋለኪ
	ቀተልኪያ	ገደልክት		ትቀትሊያ	ትገድያታለኪ
	ቀተልኪኒ	ገደልኪኝ		ትቀትሊኒ	ትገድይልኛለኪ
	ቀተልኪዮሙ	ገደልክቸው		ትቀትሊዮሙ	ትገድያቸዋለኪ
	ቀተልኪዮን	ገደልክቸው		ትቀትሊዮን	ትገድያቸዋለኪ
	ቀተልኪነ	ገደልኪን		ትቀትሊነ	ትገድይናለኪ

፭. አነ	ቀተልኩ	ገደልኩ	አነ	አቀትል
	ቀተልክዎ	ገደልኩት		አቀትሎ
	ቀተልክዋ	ገደልኪት		አቀትላ
	ቀተልኩከ	ገደልኩክ		አቀትለከ

ቀተልኩኪ	ገደልኹሺ	እቀተለኪ
ቀተልክዎሙ	ገደልኳቸው	እቀተለሙ
ቀተልክዎን	ገደልኳቸው	እቀተለን
ቀተልኩክሙ	ገደልኳችኹ	እቀተለክሙ
ቀተልኩክን	ገደልኳችኹ	እቀተለክን

ከዚህ በታች ያሉትን ከላይ በተሠራው መሠረት ሙላ

ውእቶሙ	ቀተሉ	ውእቶሙ	ይቀተሉ
	ቀተልዎ		ይቀተልዎ
	ቀተልዋ		ይቀተልዋ
	ቀተሉክ		ይቀተሉክ
	ቀተልዎን		ይቀተለኪ
	ቀተሉኅ		ይቀተሉኒ
	ቀተልዎሙ		ይቀተልዎን
	ቀተሉክሙ		ይቀተሉክሙ
	ቀተሉክን		ይቀተለክን
	ቀተሉኒ		ይቀተሉኅ
ውእቶን	ቀተላ	ውእቶን	ይቅተላ
	ቀተላሁ		ይቅተላሁ
	ቀተላሃ		ይቅተላሃ
	ቀተላክ		ይቅተላክ
	ቀተላኪ		ይቅተላኪ
	ቀተላሆሙ		ይቅተላኒ
	ቀተላሆን		ይቅተላሆን
	ቀተላክሙ		ይቅተላክሙ
	ቀተላክን		ይቅተላክን
	ቀተላኅ		ይቅተላኅ
እንትሙ	ቀተልክሙ	እንትሙ	ትቀተሉ
	ቀተልክዎዎ		ትቀተልዎ
	ቀተልክዎዎ		ትቀተልዋ

	ቀተልከሙነ		
	ትቀትሉነ		
አንትን	ቀተልከን	አንትን	ትቀትላ
	ቀተልከናሁ		ትቀትላሁ
	ቀተልከናሃ		ትቀትላሃ
	ቀተልከናነ		ትቀትላነ
ንሕነ	ቀተልነ	ንሕነ	ንቀትል
	ቀተልናሁ፣ ቀተልና		ንቀትሉ
	ቀተልናሃ		ንቀትላ
	ቀተልናከ		ንቅትለከ
	ቀተልናኪ		ንቅትለኪ
	ቀተልናሆሙ		ንቅትሉሙ
	ቀተልናሆን		ንቅትሉን
	ቀተልናከሙ		ንቅትለከሙ
	ቀተልናከን		ንቅትለከን

አዕማድ / ምሰሶዎች/

አምስት አዕማድ የሚባሉት የሚከተሉት ናቸው።

- ሀ. ቀተለ / አድራጊ ገደለ
- ለ. አቅተለ / አስደራጊ አጋደለ
- ሐ. አስተቃተለ / አደራራጊ አገዳደለ
- መ. ተቀትለ / ተደራጊ ተገደለ
- ሠ. ተቃተለ / ተደራራጊ ተገዳደለ

ከ መ እና ከ ሠ በስተቀር ሌሎቹ ገቢር / የሚሰቡ/ አናቅጽ ናቸው።

የአዕማድ መለስተኛ ርባታ በዐ/ሥሩ መራሕያን፡-

ውእቱ	ቀተለ	ይቀትል	ይቅትል	ይቅትል
	አቅተለ	ያቀትል	ያቅትል	ያቅትል
	አስተቃተለ	ያስተቃትል	ያስተቃትል	ያስተቃትል
	ተቀትለ	ይትቀተል	ይትቀተል	ይትቀተል
	ተቃተለ	ይትቃተል	ይትቃተል	ይትቃተል

ውስቶሙ	ቀተሉ	ይቅትሉ	ይቅትሉ	ይቅትሉ
	አቅተሉ	ያቅትሉ	ያቅትሉ	ያቅትሉ
	አስተቃተሉ	ያስተቃትሉ	ያስተቃትሉ	ያስተቃትሉ
	ተቀትሉ	ይትቀተሉ	ይትቀተሉ	ይትቀተሉ
	ተቃተሉ	ይትቃተሉ	ይትቃተሉ	ይትቃተሉ

ሌሎችንም መራሕያን በዚህ መልክ ለርባ።

የአዕማድ ቦዝ አንቀጽ

ውስቱ ቀተሉ/ ገድሉ/ ፤ አቅተሉ/ አጋድሉ/ ፤ አስተቃተሉ/ አገዳድሉ/ ፤
 ተቀተሉ/ ተገድሉ/ ፤ ተቃተሉ/ ተጋድሉ/

ይእቲ	ቀቲላ	አቅቲላ	አስተቃቲላ	ተቀቲላ	ተቃቲላ
አንተ	ቀቲለክ	አቅቲለክ	አስተቃቲለክ	ተቀቲለክ	ተቃቲለክ
አንቲ	ቀቲለኪ	አቅቲለኪ	አስተቃቲለኪ	ተቀቲለኪ	ተቃቲለኪ
አነ	ቀቲልዩ	አቅቲልዩ	አስተቃቲልዩ	ተቀቲልዩ	ተቃቲልዩ
አሙንቱ	ቀቲሉሙ	አቅቲሉሙ	አስተቃቲሉሙ	ተቀቲሉሙ	ተቃቲሉሙ
አማንቱ	ቀቲሉን	አቅቲሉን	አስተቃቲሉን	ተቀቲሉን	ተቃቲሉን
አንትሙ	ቀቲለክሙ	አቅቲለክሙ	አስተቃቲለክሙ	ተቀቲለክሙ	ተቃቲለክሙ
አንትን	ቀቲለክን	አቅቲለክን	አስተቃቲለክን	ተቀቲለክን	ተቃቲለክን
ነሕነ	ቀቲለነ	አቅቲለነ	አስተቃቲለነ	ተቀቲለነ	ተቃቲለነ

የግስ አገባብ / አወራረድ/ እንዴት እንደሚመስል በፊት ተመልክተናል። ለምሳሌ
 ያኸል ደግሞ ከጅቱ አዕማድ አቅትለ የሚለውን እንይ

- አቅተለ = አስገደለ / ቀዳማይ/
- ያቅትል = ያስገድላል / ካልኣይ/
- ያቅትል = ያስገድል ዘንድ / ዘንድ አንቀጽ/
- ያቅትል = ያስገድል / ትዕዛዝ/
- አቅታሊ = አስገዳዩ / የሚያስገድል/
- አቅታልያን = አስገዳዮች / የሚያስገድሉ
- አቅታሊት = አስገዳዩ / የምታስገድል
- አቅታልያት = አስገዳዮች / የሚያስገድሉ
- አቅቲሉ = አስገድሉ
- አቅቲላ = አስገድላ

፩.፱. የዐቢይ አንቀጽ ርባታ

በቀዳማይ አንቀጽ /Past tense /

፩. ውእቱ - ቀተለ ገደለ -	He killed - እሱ ገደለ
እነ	- I ቀተለኒ - He killed me - ገደለኝ
አንተ	- You ቀተለክ - He killed you - ገደለኸ
አንቲ	- You ቀተለኪ - He killed you - ገደለሽ
አንትሙ	- You ቀተለክሙ - He killed you - ገደለችኩ
አንትን	- You ቀተለክን - He killed you - ገደለችኩ
ንሕነ	- we ቀተለን - He killed us - ገደለን
ውእቱ	- He ቀተሉ - He killed him - ገደለው
ይእቲ	- She ቀተላ - He killed her - ገደለች
ውእቶሙ	- They ቀተሉሙ - He killed them - ገደላቸው
ውእቶን	- They ቀተሉን - He killed them - ገደላቸው

ማሳሰቢያ:- በአማርኛ «ሀ» ከ፣ ኸ እየሆነ ያገለግላል። ይኸ ደግሞ የድምጽ ለውጥን ሲያሳይ መሠረታዊው የግእዝ ከ ወደ ኸ /Spiratized/ እና ሀ መለ ወጡ ነው። ኸ የሚባል ድምጽ በግእዝ የለም። በአንደኛ መደብ ብዙ ቁጥር «ንሕነ» /we/ «እኛ» ደግሞ አማርኛው የግእዙን «ኑ» ሲፈልግ እንዳለ አንዳን ዴም ወደ «ን» ለውጦት እናገኛለን፤ እንደተናጋሪው። ምሳሌ:- ቀተለነ ገደለን/ ገደለነ። «ን» እንደ አዲስ አበባ አማርኛ፣ «ኑ» ደግሞ እንደ ጎንደር አማርኛ። ትግርኛም የግእዙን «ኑ» ወደ «ና» «ለውጦ» ይጠቀምበታል። ምሳሌ ሀገርነ ሀገራችን ሀገርና/በትግርኛ/።

፪. ይእቲ - ቀተለች	- she killed	- እሷ ገደለች
ቀተለተኒ	- she killed me	- ገደለችኒ
ቀተለተክ	- she killed you	- ገደለችኸ
ቀተለተኪ	- she killed you	- ገደለችሽ
ቀተለተክሙ	- she killed you	- ገደለችችኩ
ቀተለተክን	- she killed you	- ገደለችችኩ/ለሌቶች/
ቀተለተን	- she killed us	- ገደለችን
ቀተለቶ	- she killed him	- ገደለችው

ቀተለታ	-	she killed her	-	ገደለችት
ቀተለቶሙ	-	she killed them	-	ገደለችቸው
ቀተለቶን	-	she killed them	-	ገደለችቸው
፫ አንተ - ቀተልክ	-	you killed	-	ገደልኸ
ቀተልከኒ	-	you killed me -	-	ገደልኸኔ
ቀተልከን	-	you killed us -	-	ገደልከን
ቀተልኮ	-	you killed him	-	ገደልከው
ቀተልካ	-	you killed her -	-	ገደልካት
ቀተልኮሙ	-	you killed them	-	ገደልካቸው
ቀተልኮን	-	you killed them	-	ገደልካቸው
፬ አንቲ - ቀተልኪ	-	you killed	-	ገደልኸ
ቀተልኪኒ	-	you killed me -	-	ገደልኸኔ
ቀተልኪን	-	you killed us -	-	ገደልኸን
ቀተልኪዮሙ	-	you killed them	-	ገደልኸቸው
ቀተልኪዮን	-	you killed them	-	ገደልኸቸው

፭ በልማድ /በድምጽ ለውጥ ቀተልኪኒ ቀተልኪ ኪ ከ/ሺ ሺ:: ህግአዝ/ ህግ/ አማርኛ/

፮ አነ - ቀተልኩ	-	-	-	ገደልኸ
ቀተልኩክ	-	I killed you	-	ገደለኸኸኸ
ቀተልኩኪ	-	I killed you	-	ገደልኸኸሺ
ቀተልኩክሙ	-	I killed you	-	ገደልካቸው
ቀተልኩክን	-	I killed you	-	ገደልካቸው
ቀተልኩዎ	-	I killed him	-	ገደልኩት
ቀተልኩዋ	-	I killed her	-	ገደልካት
ቀተልኩዎሙ	-	I killed them	-	ገደልካቸው
ቀተልኩዎን	-	I killed them	-	ገደልካቸው

ማታወሻ! «-----» የሚያመለክትው በድንጋጅ ሥርዐት ውስጥ ቃሉ በባል ወይም ለጻፍ ቢቸል እንኳን ትርጉም የማይለየ መኾኑን ነው። ምሳሌ:- ቀተልኩ / ገደልኩ/ እንጂ ራሴን ገደልኩ ለማለት ቀተልኩኒ /ቀተልኩ ኪያዩ ራሴን ገደልኩ እንጂ/ አለመባሉን ያስታውሰናል።

ቀዳማይ

፩. ውእቶሙ

ቀተሉ	ገደሉ	ውእቶሙ	ይቀትሉ	ይገድላሉ
	They killed			They kill/will kill
ቀተልዎ	ገደሉት		ይቀትልዎ	ይገድሉታል
	They killed him			They kill/will kill him
ቀተልዋ	ገደሏት		ይቀትልዋ	ይገድሏታል
	They killed her			They kill/will kill her
ቀተሉከ	ገደሉኸ		ይቀትሉከ	ይገድሉኸል
	They killed you			They kill/will kill you
ቀተሉኪ	ገደሉኺ		ይቀትሉኪ	ይገድሉኺል
	They killed you			They kill/will kill you
ቀተሉኒ	ገደሉኚ		ይቀትሉኒ	ይገድሉኛል
	They killed me			They kill/will kill me
ቀተልዎሙ	ገደሏቸው		ይቀትልዎሙ	ይገድሏቸዋል
	They killed them			They kill/will kill them
ቀተሉከሙ	ገደሏችሁ		ይቀትሉከሙ	ይገድሏችኋል
	They killed you			They kill/will kill you
ቀተሉከን	ገደሏችኩ		ይቀትሉከን	ይገድሏችኋል
	They killed you			They kill/will kill you
ቀተሉን	ገደሉን		ይቀትሉን	ይገድሉናል
	They killed us			They kill/will kill us

፪. ውእቶን

ቀተላ	ገደሉ	ውእቶን	ይቀትላ	ይገድላሉ
	They killed			They kill/will kill
ቀተላሁ	ገደሉት		ይቀትላሁ	ይገድሉታል
	They killed him			They kill/will kill him
ቀተላሃ	ገደሏት		ይቀትላሃ	ይገድሏታል
	They killed her			They kill/will kill her
ቀተላከ	ገደሉኸ	ይቀትላከ		ይገድሉኸል
	They killed you			They kill/will kill you
ቀተላኪ	ገደሉኺ	ይቀትላኪ		ይገድሉኺል
	They killed you			They kill/will kill you
ቀተላሆኒ	ገደሉኚ	ይቀትላኒ		ይገድሉኛል
	They killed me			They kill/will kill me

ቀተላሆን	ገደሏቸው		ይቀትላሆን	ይገድሏቸዋል
	They killed them			They kill/will kill them
ቀተላክሙ	ገደሏችሁ		ይቀትላክሙ	ይገድሏችኋል
	They killed you			They kill/will kill you
ቀተላክን	ገደሏችሁ		ይቀትላክን	ይገድሏችኋል
	They killed you			They kill/will kill you
ቀተላን	ገደሉን		ይቀትላን	ይገድሉናል
	They killed us			They kill/will kill us
፩. አንትሙ				
ቀተልክሙ	ገደላችሁ	አንተሙ	ትቀትሉ	ትገድላላችሁ
	You killed			you kill/will kill
ቀተልክምዎ	ገደላችሁት		ትቀትልዎ	ትገድሉታላችሁ
	You killed him			you kill/will kill him
ቀተልክምዋ	ገደላችኋት		ትቀትልዋ	ትገድሏታላችሁ
	You killed her			you kill/will kill her
ቀተልክሙን	ገደላችሁን		ትቀትሉን	ትገድሉናላችሁ
	You killed us			you kill/will kill us
፪. አንትን				
ቀተልክን	ገደላችሁ	አንትን	ትቀትላ	ትገድላላችሁ
	You killed			you kill/will kill
ቀተልክናሁ	ገደላችሁት		ትቀትላሁ	ትገድሉታላችሁ
	You killed him			you kill/will kill him
ቀተልክናሃ	ገደላችኋት		ትቀትላሃ	ትገድሏታላችሁ
	You killed her			you kill/will kill her
ቀተልክናን	ገደላችሁን		ትቀትላን	ትገድሉናላችሁ
	You killed us			you kill / will kill us
፫. ንሕን				
ቀተልን	ገደልን	ንሕን	ንቀትል	እንገድላለን
	We killed			we kill /will kill
ቀተልናሁ	ገደልንው		ንቀትሉ	እንገድለዋለን
	We killed him			we kill /will kill him
ቀተልናሃ	ገደልናት		ንቀትላ	እንገድላታለን
	We killed her			we kill /will kill her
ቀተልናክ	ገደልንሽ		ንቀትለክ	እንገድልኻለን
	We killed you			we kill /will kill you

ቀተልናኪ	ገደልንሺ	ንቀትለኪ	እንገድልሻለን
	We killed you		we kill /will kill you
ቀተልናሆሙ	ገደልናችኹ	ንቀትሉን	እንገድላችዋለን
	We killed them		we kill /will kill them
ቀተልናክሙ	ገደልናችኹ	ንቀትለክሙ	እንገድላችኋለን
	We killed you		we kill /will kill you
ቀተልናክን	ገደልናችሁ	ንቀትለክን	እንገድላችኋለን
	We killed you		we kill /will kill you

፪.፱.፩. "ይቤ" --አለ/ "He said"

የዚኸ ግስ አካሄድ ከሌሎች ግሶች አካሄድ ጥቂት ለየት ይላል። ልዩነቱም የቀዳማይ /የጎላሬ/ መልክዕ ሳይኖረው ትርጉሙ ጎላሬ መኾኑ ነው። ከሥምንቱ የግስ ስርጌስት ጋር አለመመሳሰልነት ስላለው ነው። የሚጀምረውም በላድስ ነው፤ "ይ" ይላል። የሚጨርሰውም በጎምስ ነው "ቤ" ይላል በአጠቃላይ "ይቤ" ሲል ካልላይ አንቀጽ ይመስላል።

- ይቤ እግዚአብሔር በኦሪት "አክብር አባክ ወአመክ"
- / እግዚአብሔር በኦሪት "እናትና አባትኸን አክብር" አለ/
- ይቤ ክርስቶስ "ተፋቀሩ በበየናቲክሙ"
- ትቤ ማርያም "ጎድግ ሎሙ ጎጢአቶሙ"
- ትቤ ብአሊተ እግዚአ "ነዐ ስክብ ምስሌየ"
- አንተ ትቤ "እወ፣ እወ፣ ወአነ እቤ "አኮ አኮ"
- አንተ ትቤ ሖርኩ ገብ ቤሔርየ ወአነ እቤ "መጻእኩ እምብሔርየ"
- አንቲ ትቤሊ "ነዐ ኸቤየ እስመ አነ እምክ ዘወለድኩክ"
- አንቲ ትቤ "ዘአንበባ ተአምርየ ይድጎን"

ወአቶሙ ይቤሉ "አንተ ኮንክ ረድኩ ሎቱ፣ ወንሕነስ አርዳሊሁ ለሙሴ ንሕነ"
 ወአቶን ይቤላ "ናሁ አምታቲነ አፍቀሩ አንስተ ካልአተ፣ ምንተ ንግብር ይዕዘ"
 አንትሙ ትቤሉ "ወሱደ አብርሃም ንሕነ" ወግብርከሙስ እምእኩይ ውአቶ
 አንትንሰ ትቤላ "ንሕነ ሠናያት ንሕነ" ወእምታቲክንሰ ይቤሉ "አንስቲነ /አንስቲያ/ ሠናይት"
 ንሕነ ንቤ "ንሕነ ንያላን ወአጽራሪነ ይቤሉ" አኮ ንያላን አንትሙ።

<u>ነጠላ</u>		<u>ብዙ</u>	
He said/ወ-እቱ ይቤ = እሱ አለ	They said/	ወ-እቶሙ ይቤሉ =እነሱ አሉ	
She said/ይእቲ ትቤ = አለች	They said/	ወ-እቶን ይቤላ = አሉ	
You said/አንተ ትቤ = አልክ	You said/	አንትሙ ትቤሉ = አላችኹ	
You said/አንቲ ትቤ = አልሺ	you said/	አንትን ትቤላ = አላችኹ	
I said/አነ እቤ = አልኩ	we said/	ንሕነ ንቤ = አልነ	

“ ይቤ” ዝርዝር ሲጠቅስ

ወ-እቱ ይቤሉ “ ተንሥእ” --- እሱ አለው “ ተነሣ”

ይቤሉ አግዚአ ለአግዚአዮ “ ንበር በዮማንዮ” ጌታ ለጌታዩ አለው “ በቀኝ ተቀመጥ”

<u>ነጠላ</u>		<u>ብዙ</u>	
ወ-እቱ ይቤሉ	ለሱ/ እሱ አለው	ይቤሉሙ	አላቸው
	He said to him		He said to them
ይቤላ	አላት	ይቤሉን	አላቸው / ለሴት
	He said to her		He said to them
ይቤለክ	አለኽ	ይቤለክሙ	አላችኹ
	He said to you		He said to you
ይቤለከ	አለሺ	ይቤለክን	አላችኹ / ለሴት
	He said to you		He said to you
ይቤለኒ	አለኝ	ይቤለን	አለን
	He said to me		He said to us
ይእቲ ትቤሉ	እሱን/ለሱ አለችው	ትቤሉሙ	አለቻቸው
	She said to him		She said to them
ትቤላ		ትቤሉን	አለቻቸው
	She said to her		She said to them
ትቤለክ	ለክ	ትቤለክሙ	አላቻችኹ
	She said to you		She said to you
ትቤለከ	ለከ	ትቤለክን	አለቻችኹ
	She said to you		She said to you
ትቤለኒ	ለተ	ትቤለን	አለችን
	She said to me		She said to us

አንተ	ትቤሎ	አልኸው	ትቤሎሙ	አልኸቸው
		You said to him		You said to them
	ትቤላ	አልኸት	ትቤሎን	አልኸቸው
		You said to her		You said to them
	ትቤለኒ	አልኸኒ	ትቤለን	አልኸን
		You said to me		you said to us
አንቷ	ትቤሊዮ	አልኸው	ትቤሊዮሙ	አልኸቸው
		You said to him		You said to them
	ትቤሊዮ	አልኸት	ትቤሊዮን	አልኸቸው
		You said to her		You said to them
	ትቤልኒ	አልኸኒ	ትቤለን	አለችን
		You said to me		She said to us
አነ	እቤሎ	አልኸት	እቤሎሙ	አልኸቸው
		I said to him		I said to them
	እቤላ	አልኸት	እቤሎን	አልኸቸው/ ለሌት/
		I said to her		I said to them
	እቤለከ	አልኸኸ	እቤለከሙ	አልኸችኸ
		I said to you		I said to you
	እቤለኪ	አልኸኒ	እቤለከን	አልኸችሁ / ለሌት/
		I said to you		I said to you
ውስተሙ	ይቤልዎ	አሉት	ይቤልዎሙ	አሉቸው
		They said to him		He said to them
	ይቤልዎ		ይቤልዎን	
		They said to her		They said to them
	ይቤሉከ		ይቤሉከሙ	
		They said to you		They said to you
	ይቤሉኪ		ይቤሉከን	
		They said to you		They said to you
	ይቤሉኒ		ይቤሉን	
		They said to me		They said to us

ወ-አቶን	ይቤላሁ	አሉት	ይቤላሆሙ	አሉዋቸው
		They said to him		They said to them
	ይቤላሃ	They said to her	ይቤላሆን	
	ይቤላከ	They said to you	ይቤላከሙ	
	ይቤላኪ	They said to you	ይቤላክን	
	ይቤላኒ	They said to you	ይቤላኒ	
		They said to me		They said to us
አንተሙ	ትቤልዎ	አላችሁት	ትቤልዎሙ	አላችኋቸው
		You said to him		You said to them
	ትቤልዋ	You said to her	ትቤልዎን	
		You said to her		You said to them
	--		--	
	--		--	
	ትቤሉኒ		ትቤሉን	
		You said to me		You said to us
አንትን	ትቤላሁ	አላችሁት	ትቤላሆሙ	አላችኋቸው
		You said to him		You said to them
	ትቤላሃ		ትቤላሆን	
		You said to her		You said to them
	--		--	
	--		--	
	ትቤላኒ		ትቤላን	
		You said to me		You said to us
ንሱን	ንቤሉ	አልነው	ንቤሉሙ	አልናቸው
		We said to him		We said to them
	ንቤላ		ንቤሉን	
		We said to her		We said to them
	ንቤላከ		ንቤላከሙ	
		We said to you		We said to you
	ንቤላኪ		ንቤላክን	
		We said to you		We said to you

ምልማድ

ወልጥ ገበ ልሳነ ዐምሐራ

ይቤላ ወልድ ለእሙ " አይቲ አቡዮ?"

ወይቤላ ክርስቶስ ለእሙ " ነዋ ወልድኪ ዮሐንስ" / ነዋ ---እነሆ፣ እነሆው/

ወይቤሉ ለውሎቱ ነዮ እምነ / ነዮ - እነጌት/

ንቤላ ለድንግል " ሰአሊ ለነ ምሕረተ ገበ ፍቁር ወልድኪ"

ይቤሉሙ ለሐዋርቲሁ " ሑሩ ወመሀሩ ኩሉ አሕዛብ"

ወይቤሉሙ እግዚእ ኢየሱስ " አኮ ዘሞተ ዝ ሕፃን"

ወይቤላ ለወለት " ሃይማኖትኪ አላየውተኪ" / ሃይማኖትሽ አጻነቸሽ

ወለእሙ መጽሐ ንቤሁ እሙንቱ ዕውራን ይቤሉሙ " በከመ ሃይማኖትከሙ ይኩን ለከሙ"

ወረራሣውያንሰ ይቤሉ " በገይሰ አጋንንተ ያወጽእ አጋንንተ"

ወይቤሉሙ ለአርጻኢሁ " ኩት እንክ ጠቢባነ ከመ አርጭ ምድር ወየዋሐነ ከመ ርግብ"

ትቤለኒ እምየ " ተመየጥ ገበ ቤትከ ወአንብብ መጸሕፍቲክ"

ትቤሉሙ ጥበብ ለውሉደ " ትልው አሰርየ" / አሰር፣ ኮቲ፣ ዱካ/

ወቆመ ኢየሱስ ቀድሜሆሙ ለመልአክ አሕዛብ፣ ወመልአክ አሕዛብ ይቤሉ / ለክርስቶስ/

" አንተነ ንጉሥሙ ለአይሁድ " / መልአክ--- ገዢ/

ወይቤሉ ኢየሱስ " አንተ ትቤ"

ወይቤሉሙ " ሑሩ ውስተ ኩሉ ዐለም ወስበኩ ወንጌል ለኩሉ ፍጥረት"

፪.፴፩. የግእዝ ሥርዐተ-ንባብ /Pronunciation/

የግእዝ ሥርዐተ-ንባብ ሥምንት ናቸው፡፡ እነርሱም፡፡

- ፩. ማንሣት ፩. ማናቡብ
- ፪. መጣል ፪. አለማናቡብ
- ፫. ማጥበት ፫. መዋጥ
- ፬. ማላላት ፬. መቁጠር ናቸው፡፡

፩. ማንሣት፡- ይኸ ሥርዐተ-ንባብ የቃሉ መጨረሻ ፊደል ሳድስ ከመኻን የተለየ ዮፍ ቃሉ በከፍተኛ ድምጽ የሚነገር ወይም የሚገባ ማለት ነው፡፡ ለዚህም ነው ኹሉም የግሰ ዐይነቶች በከፍተኛ ድምጽ እየተነበቡ ተነሿ ናቸው ፣ ጊባሉት፡፡

ምሳሌ ነበረ = ተቀመጠ
 ሀበነ = ስጠን
 ተዘክረኒ = እስታውሰኝ
 ውእቱ = ነው፣ ነበር፣ እሱ፣ ናቸው ወዘተርፈ።
 አንስት ሐራ = ሴቶች ሐዱ
 ይግበር = ይሥራው
 ያጥምቆ = ያጥምቀው

፪. መጣል /ተጣይ/፦ ይኸ ሥርዐተ-ንባብ መጨረሻው ላድስ ኸኖ የማይነሣ ማለት ነው።

ምሳሌ ማርያም፣ ሚካኤል፣ ኢየሱስ ክርስቶስ፣ ቤተ-መንግሥት፣ ቅድስት፣ መቅደስ ወዘተርፈ።

፫. ማጥበቅ ፦ ይኸ ሥርዐተ-ንባብ ከቃሉ ውስጥ የሚጠብቅ ፊደል ኖሮ ቃሉ ጠብቆ እንዲነበብ የሚያደርግ ነው።

ምሳሌ ቀደስ = አመሠገነ
 ሰብሐ = አመሠገነ
 ተዘክሮ = እስታውሰው
 ነጸረ = ተመለከተ

፬. ማላላት ፦ ይኸ ሥርዐተ-ንባብ በቃሉ ውስጥ የሚጠብቅ ፊደል ሳይኖርና ንባቡም ላልቶ ሲነበብ ነው።

ምሳሌ ቀተለ = ገደለ
 ነበረ = ተቀመጠ /ኖረ/
 አምለከ = አመለከ
 ገብረ = ፈጠረ /ወራ/
 ፈጠረ = ፈጠረ /በአማርኛው ይጠብቃል/

፭. ማናበብ፦ ይኸ ሥርዐተ-ንባብ ኹለት ወይም ከዚያ በላይ የኸኑ ቃላት እንደ አንድ ኸነው ሲናበቡና «ን»ን፣ «በ»ን ወይም «የ»ን ሲያመጡ ነው።

ምሳሌ ቤተ-ክርስቲያን = የክርስቲያን ቤት
 ቤተ-መቅደስ = የማመስገኛ ቤት
 ትምህርተ-ሃይማኖት = የሃይማኖት ትምህርት
 ድንግለ-ሙሴ
 ብሥራተ-ገብርኤል
 ዜና-ሥላሴ

ውዳሴ-ማርያም

ጥዕሙ-ልሳን

ወልደ-ኢየሱስ

ተዋሕዶ-ቃል

ዜና-ቤተ-ክርስቲያን

፪. አለማናበብ፡- ይኸ ሥርዐተ-ንባብ ኹለት ወይም ከዚያ በላይ የኾኑ ቃላት ራሳቸውን ችለው ሲነበቡ ወይም አንዱ ላንዱ አንሳማኸ ሲኾን ነው።

ምሳሌ ቅዱስ አምላክ ደባላል እንጂ ቅዱስ አምላክ አይባልም።

መጽአ ወልድ - ወልድ መጣ

ዳውሎስ ሐዋርያ

፫. መዋጥ፡- መዋጥ ማለት ከቃሉ ውስጥ ያለ ፊደል እንዲኹ ሳይነሳ በውስጡ ታዋቂነት የሚነበብ ነው። ከዚኸ ላይ ማስተዋል ያለብን ፊደሉ በጽሑፍ ጊዜ ግን ሥርዐቱን ጠብቆ ይጻፋል።

ምሳሌ፡ ወይን /Wəyn/ ተብሎ እንጂ ወይም /Wəyyin/ ተብሎ አይነበብም።

ድንግል - ከዚኸ ላይ «ን» ተውጣለች

ገብር - ከዚኸ በላይ ደግሞ «ብ» ተውጣለች። ስለዚኸ ገብር ባለኹለት

ቀለም ነው።

ኤልሳዕ ከዚኸ ላይ ደግሞ «ዕ» ትዋጣለች።

ርኩስ «ኩ» ተውጣለች።

ከዚኸ ላይ ብዙውን ጊዜ የሚዋጡት ቀለሞች ሲኾኑ መዋጥና አለመዋጣቸው ግን እንደ ንባቡን እንደትርጓሜው ይለያያል።

፬. መቆጠር፡- ይኸ ሥርዐተ-ንባብ በአንድ ቃል ውስጥ የሚገኙ ፊደላትን ያለምንም መዋጥ ማንበብ ማለት ነው።

ምሳሌ፡ ውእቱ ከሚለው ቃል ኹሉም ፊደላት ይነበባሉ እንጂ «እ» ሳድስ ስለኾነች ብቻ የምትዋጥ አይደለችም።

ይላቲ፣ መላእክት፣ ማርያም፣ ማዕከል፣ እኅት፣ ትማልም፣ ዮሐንስ፣ አጽፋር /ጥፍሮች/ ሰእርት /ፀጉር/፣ ኤልያስ፣ ብሔር /ሀገር/፣ ገረሙንቱ፣ ሰብሐት፣ ሐዋርያት፣ መጻሕፍት /ሕ ትቆጠራለች/ ከእነዚኸ ሥርዐተ ንባቦች በተጨማሪ ሌሎችም አሉ።

ለምሳሌ ወዳቂና ሰያፍ

ሀ. ወዳቂ፡- የምንለው ሥርዐተ-ንባብ የቃሉ መጨረሻ ፊደል ካዕብ፣ ሣልቦ፣ ራብዕ ንምስና ላብዕ ኾኖ የማይነሳ እና ቃሉ ሲነበብ የመጨረሻውን ፊደል በመያዝ እንዲወድቅ የሚያደርግ የሥርዐተ ንባብ ዐይነት ነው።

ምሳሌ ንቤሀ ወደሱ የዚኽ ቃል የመጨረሻ ፊደል «ሁ» ካዕብ ሲሆን ወዳቂ ነው። ነገር ግን አንዳንድ ልዩነቶች እንዳሉ ማወቅ ያስፈልጋል። ለምሳሌ ውእቱ የሚለው ነባር አንቀጽ ተነሺ እንጂ ወዳቂ አይደለም። እንዲኹም ግሶች በትዕ ዛዘም ኾነ በጎላፊ ሲመጡ ወዳቂ ናቸው ማለት አንችልም።

ለምሳሌ ሐፍ = ሔዱ ወይም ሐፍ = ሐዱ ብንልም ተነሺ እንጂ ወዳቂ አይደለም።

ለሣልቦ ምሳሌ ከይሳ ብእሳ መዋቲ መሐሪ ወዘተርፈ ሲኾኑ ግስ ከኾነ ግን አይወድቅም።

ምሳሌ ሰአሊ ለነ ቅድስት ከዚኽ ላይ ሰአሊ የሚለው ቃል ወዳቂ አይደለም ለራብዕ ምሳሌ አንበሳ፣ ዜና፣ ወዘተርፈ ከዚህ ላይም በግስ የሚነገር ከኾነ አይጠ ወድቅም።

ለምሳሌ እሳ አንስት ሐራ /እነዚያ ሴቶች ሔዱ/ ከዚኽ ላይ «ሐራ» የሚለው ይነሣል እንጂ አይወድቅም።

ለኃምስ ምሳሌ ውዳቤ፣ ቅዳቤ፣ ይባቤ፣ ወዘተርፈ

ለሳብዕ ምሳሌ ዶርሆ /ዶር፣ መንበር፣ ቀቲሎ/

ንዑስ አንቀጽ የኾኑት ኹሉ ወዳቂ ናቸው። በተጨማሪ ቦዝ አንቀጽ የኾኑ ወዳቂዎች እንዳሉም ማወቅ ያስፈልጋል። ነገር ግን በግስ ትዕዛዝ ወይም ዘንድ አንቀጽ የኾኑት ሊነሡ እንደሚችሉ መገንዘብ ያስፈልጋል።

- ፩. የንባብ ምልክቶች
- የማግኘት ምልክት
- የወጭል ምልክት
- የማጥበቅ ምልክት

አንዳንድ የግለዝ ግሶች የሚጠብቅ ድምጽ ሲኖራቸው ግማሾቹ የላቸውም። ምሳሌ፣ ቀተሎ- ገደለ፣ ቀደሰ - አመሰገነ

ክፍል ሦስት

ነጠላ ግስ ዘርና ነባር /Dictionary/

፫. ሀ. ፩. የዘር ምንነት፡-

፩. ነጠላ ግስን ከነርባው የሚያስገኝ፣ ሥራ-ነባር መሠረተ-ቃል ስለኾነ አርእስት ይባላል። በአጠቃላይ ዘር፡-

ሀ. አባት ዘር

ለ. አርእስት

ሐ. ንዑስ አንቀጽ

፪. ከአናቅጽ በፊት ይጠፋል፣ ከርባታ በፊት ይነገራል።

፫. ግብር ይባላል።

፬. ዘርና ግስ መራጉት በተባሉ በግእዝ፣ ራብዕ፣ ንምስ፣ ሳደስ እና ሳብዕ ቀለማት ይነግሉ

፭. የዘር መድረሻ /መጨረሻ ሳደስና ሳብዕ ናቸው።

፮. አባት ዘር /ምሳሌ፡ ቀቴል/ ከቺቱ ልጆቹ /ቀዳማይ፣ ካልአይ ፣ ሣልሳይ/ ከዐበይት አናቅጽ በኋላ በደጊመ ቃል መነገሩና ምዕላድ ፊደል «ት»ን እየጨመረ መኾኑ ለመዘርዘር፣ ለማብዛትና ለማብለጥ ንባብ ለማስጌጥ ነው።

፯. የዘር ምሳሌው የሥላሴን ሦስትነት ያሳያል።

፰. ሦስትነቱ የኖላን ሦስት ልጆች ያመለክታል። ካም፣ ያሬት እና ሢምን።

፱. ዘር ከባዕድ መበደር አይገባውም።

፫. ሀ. ፪. ነባር ፡-

፩ ከዘር፣ ከአንቀጽ የማይገኝ ትርጓሜው የማይለወጥ የማይናወጥ ነው።

፪ ከነባር ስም፣ አንቀጽ፣ አገባብ ነባሩን መስሎ ይገኛል። ምሳሌ፡- ሰብእ ብሎ ተሰብእ = ሰው ኾነ ይላል።

፫ ከነባር የሚወጣ አንቀጽ ነባር ግስ ይባላል።

፬ ከተጻውያ ስም በቀር የማይበዛና የማይረባ የማይገሰስ ስም የለም።

፭ ነባር የተባለው ሥሩና ምንጩ ስላልታወቀ እንጂ ዘር የሌለው ኾኖ አይደለም።

፮ ነባር ጥሬ ከግእዝ እስከ ሳብዕ ባሉት በጂቱ ኹሉ ተነሥቶ ከግእዝ በቀር በጂቱ ኹሉ ይጨርሳል /ከመ፣ ሶበ - ተናባቢ ስለኾኑ ነው/

፯ አንቀጽ የሌላቸው አገባቦችና የመጠሪያ ስሞች ፊደልና አገዛም አንዳንድ ቅንጣት ዘርች ስለኾኑ ቁጥራቸውና ክፍላቸው ከነባሮች ነው።

፫. ሀ. ፫. ነጠላ ግስ ዘርፍ ነባር :-

የሀ ነጠላ ግስ

ሉሀ	ጻፈ	ጸንሐ	ቆየ፣ አደበ፣ ሸመቀ
መርሐ	መራ	ጺሐ	ጠረገ
ሰርሐ	አቀናፍ፣ አከናወነ	ፈልሐ	ፈላ
ሰብሐ	አመሠገን	ፈርሐ	ፈራ
ሰብሐ	ሰባ	ፈትሐ	ፈረደ
በዝን	በዛ		
በጽሐ	ደረሰ	ዘር	እና ነባር
ተግሀ	ተጋ	ናሁ	እነሆ /አሁን/
ተፈሥሐ	ደስ አለው	ኤሉሂ	ስመ አምላክ
ነስሐ	ተመለሰ	ሚህ	ኮክ
ነቅሐ	ነቃ	ረብሐ	ረብ
ነቅሐ	ተነሣ፣ ተጋ	ቀይሕ	ቀይ
ነብሐ	መኸ	ርገሩገ	ርገሩገ
ነግሀ	ነጋ	በሊሐ	ሰለት
ነጽሐ	ንጹሕ ሸን	ብዙጎ	ብዙ
ኖን	ረዘመ	አፈ ጽባሕ	ንጋት /ወገግታ/
አምጎ	እጅ ነሣ	ወርሕ	ጨረቃ/ ወር/
ከልሐ	መኸ	ጎህ	ንጋት /ብርሃን/
ዙብሐ	አረደ	አንቆቁሽ	ዕንቁላል
ጎህ	ነጋ	አሆ	እሺ፣ በጀ፣ በጎ
ጠብሐ	አረደ፣በለተ		
ጸርሐ	መኸ		
ጸብሐ	ጠለቀ		

የለ ነጠላ ግስ

ሐክለ	ሜን	ሐቀለ	ቀማ
ጎየለ	በረታ	ሰግላ	ሾላ
መግለ	መግለ	ቀጸላ	ዘውድ፣ አከሊል
ጠላት		ተኩላ	ተኩላ ነጣቂ
ሰሐለ	ባለ	ሃሌ	አምቅድመ ዐለም የነበረ

ሰቀለ	ሰቀለ	ሉዓሌ	ከፍታ ሰማይ
ሰአለ	ለመነ	ቢረሌ	ብርሌ፣ ዕንቁ ማርያም
ሠዐለ	ሳለ፣ ፈጠረ	አሌ	ወዮ
ቀለ	ቀለለ	እገሌ	እገሌ፣ እከሌ
ቀመለ	ቀመለ	ወይሌ	ልቅሶ
ቀተለ	ገደለ	መስኦል	ለማን፣ አማጣን
ቆልቆለ	ዘቀዘቀ	መርጡል	ተራራ፣ ግምድ
በልበለ	አረጀ	መተንብል	ለማን፣ አማላጅ
በሰለ	በሰለ	ማዕበል	የባሕር ሞገድ
ብሀለ	አለ	ምስል	ባላት፣ ምስል
ተንሥኦ	ተንሣ	ምጽሐል	ሰሌዳ
ተልዐለ	ከፍከፍ አለ	ሰይል	አራሰ ልጅ፣ ጨቅላ
ተሰአለ	ተጠያየቀ	በቅል	በቅሎ
ተጫሃለ	ይቅር አለ	ብሂል	ማለት
ተቀጸለ	ተቀጸጀ	ዐቅል	አእምሮ
ተብቀለ	ቂም ያዘ	ኮል	እንኮይ፣ ሎሚ
ተከለ	ተከለ	ጸበል	ትቢያ
ተከወለ	ወደ ጳላ አለ	ሀሎ	አለ
ተፈወለ	ቁንጥር አለ		
ነደለ	ነደለ፣ በሳ		የመ ነጠላ ግስ
አለለ	አለሌ ሽነ	ሐለመ	አለመ
አንጠለለ	ጋረደ	ሐመ	ታመመ
ጸለ	ዜ	ሐመመ	ታመቀኝ
ከለለ	ጋረደ	ሐተመ	አተመ
ከፈለ	ከፈለ	ሐከመ	ብልሀተኛ ሽነ
ከሀለ	ቻለ	ለጎመ	ዘጋ
ወዐለ	ዋለ	ሠረመ	ረግረግ ሆነ
ገንጸለ	ገለበጠ	ሰዐመ	ሳመ
ጠለ	ለመለመ	ቀለመ	ጻፈ
ፀዐለ	ሰደበ፣ አክፋፋ	ቀሰመ	ቀሰመ
ፈተለ	ፈተለ	ቀደመ	ቀደመ
ፈደለ	ጻፈ	ቆመ	ቆመ

		ተሠየመ	ተሾመ
		ተሠፍመ	ዘገጠኝ ሠጠመ
		ተርጎመ	ተረጎመ
ዘርኖ ነጻር		ተቀየመ	ቂም ያዘ
ለ	በቁሙ፣ን	ተደመ	ተደነቀ
ለለ	እየ	ተጸመመ	አደናቆረ
መንገለ	ወደ፣ ዘንድ	ኖመ	ተኛ
ምስለ	ጋራ	አርመመ	ዝም አለ
በቀለ	ስለ፣ እንደ	ዐቀመ	ፈጸመ፣ወሰነ፣ደነገገ
ተክለ	ፈንታ፣ያህል	ዐተመ	ተቆጣ
እንበለ	ያለ፣ አለ-ታ፣ ሰ	እነመ	ሠራ
እላ	የ፣እለ፣እነ	አደመ	አማረ
እሱ	የ፣እለ፣እነ	ከረመ	ከረመ
ጠንቋሊ	ጠንቋይ	ደክተመ	ደከመ
ሰረገላ	ሰረገላ	ደገመ	ደገመ
		ገረመ	ተፈራ፣
ረገመ	ረገመ		
ጠዐመ	ቀሰመ		
ጥዕመ	ጣፈጠ	ዓሣ	ዓሣ
ጸልመ	ጠቆረ	አበሳ	በደል
ፈጸመ	ጨረሰ	እንሰሳ	እንሰሳ
ፍሕመ	ፋመ	ከኒሳ	ቤተክርስቲያን
ዘርኖ ነጻር		ሕዋስ	ብልቅ
ቅድመ	ፈት፣ሳ	ልብስ	ልብስ
አመ	ጊዜ፣በ	መልበስ	ልብስ
ዐቅመ	ያህል፣ስለ ልክ	ርሑስ	የራስ
ሐማማ	መከራ የሚቀበል	ነፋስ	ንፋስ
ዘማ	ጋለሞታ	ነፍስ	ነፍስ
ዕድሜ	ዕድሜ፣ዘመን	ንዑስ	ትንሽ
ጊሜ	ጉም	ንጉሥ	ንጉሥ
ሐኪም	ወጌላ፣ብልካተኛ	አለደስ	ደሴት
ሰላም	ሰላም፣ፍቅር	አርሜስ	ዘንገ
ሰገም	ጉብስ	አርሲስ	መናፍቅ
ዐለም	ዐለም ሰው፣ቀድሞ	አትሮንስ	ወንበር፣ መንበር

አም	እናት	አናጉንሰጢስ	አንባቢ፣ ዲያቆን
እም	ከ፣ኪ፣ካ፣ክ፣በባ፣ይልቅ	አንጢዲቶማርጦስ	ፀረ ማርያም
ዮም	ዛሬ	አውኪያኖስ	ውቅያኖስ
ገዳም	ዱር፣ገዳም	ኮሞስ	መጨኔ
ጌሠም	ነገ	ዋኖስ	ዋልያ
ጸም	ጸም	ሶ	ጨዋታ

የሰ ነጠላ ግስ

ሐረሰ	አረሰ
ሐየሰ	ተሻሰ
ኔሰ	ነቀፈ
ለቀሰ	አለቀሰ
ለክሰ	ተማማለ
ሎሰ	ለወሰ
ተበእሰ	ተጣላ
ተፀገሠ	ቻለ፣ ታገሠ
ተፋለሰ	ተለያየ
ነግሠ	ነገሠ
አውሐሰ	አዋሰ

ዔሰ	ታገሠ
ወረሰ	ወረሰ
የብሰ	ደረቀ
ደቀሰ	ተኛ
ገሠሠ	ዳሰሰ፣ነካ
ጌሠ	ገሠገሠ፣ኸደ
ጠቀሰ	ጠቀሰ
ጠብሰ	ጠበሰ
ፈለሰ	ተሰደደ
ፈወሰ	አዳኝ
አሠረ	አሠረ
አስተሀቀረ	አቃለለ
አቁረረ	አበረደ
አንጎርጎረ	አነጎራጎረ

የረ ነጠላ ግስ

ጎብረ	ተባበረ
ጎደረ	አደረ
ጎፀረ	አጭር ኾኝ
ሐፍረ	አፈረ
ሐረ	ኸደ
መሀረ	አስተማረ
መሐረ	ይቅር አለ
መተረ	ቆረጠ
መከረ	ፈተነ
መዝበረ	አፈረሰ
አፍረሰ	አፈረሰ
ሠምረ	ወደደ
ሰሀረ	ሻረ
ሣረረ	መሠረተ፣ተከለ
ቀመረ	ቆጠረ፣ ቆረጠ
ቀበረ	ቀበረ
በርበረ	ዘረፈ
ተሠወረ	ተሸሸገ
ተዓመረ	አንድ ኾኝ
ተፃረረ	ተጣላ
ነበረ	ተቀመጠ
ነገረ	ነገረ
አመረ	አመለከተ
አመዝበረ	ዘረፈ፣ አፈረሰ
ደብር	ተራራ
ጎብር	ባሪያ

አእመረ	አወቀ	ገጸ ባሕር	ምዕራብ
አውተረ	አዘውተረ	ግብር	ሥራ
አግመረ	ቻለ	ጎመር	ቁና
አግረረ	ገዛ	ጎር	ጎረቤት፣ጓር
የረ	ታወረ	ዐር	ጸላት
ከተረ	ከተረ፣ከለለ	ፀብር	ጭቃ
ዘመረ	አመሰገነ	ጸጉር	ጠጉር
ገብረ	ፈጠረ	ፆር	ሸክም
ገጽፈረ	አከከ	ከበር	ከበር፣ መሶብ
ገፈረ	አጫ	ፈከረ	ተረጎመ

የቀ ነጠላ ግዕዝ

ዘርና ነባር		ሐልቀ	አለቀ
ውእተ አሚረ	የዚያን ጊዜ	ጉለቄ	ቆጠረ
ድኅረ	ኋላ፣ ወደኋላ	ልሀቀ	አደገ፣ አረጀ
ጎዳራ	ቤተ ሰብእ	ሞቀ	ሞቀ
መከራ	መከራ	ሠረቀ	ወጣ፣ተወለደ
ደብተራ	ደንኳን	ረፈቀ	ተቀመጠ
ፍሬ	ፍሬ፣ልጅ	ረሕቀ	ራቀ
ፍካሬ	ትርጓሜ	ተሳለቀ	ተዘባበተ
ሐመር	መርከብ	ተዐርቀ	ራቁት ሾነ
ሐመር	ቤተክርስቲያን	ነደቀ	ሠራ
ሀገር	አገር፣መንደር፣ከተማ	ዐረቀ	ታረዘ፣ተራብ
ኅብር	ዐይነት፣ መልክ	አድለቅለቀ	አናወጠ
መምህር	መምህር	አጥመቀ	አጠመቀ
መሥመር	ማገልገል፣መወደድ	የቀ	ፀወቀ፣ ጠበቀ
መስተገብር	ገበሬ፣ጣሪ፣ተኮርኳራ	ወረቀ	አክትፍ አለ
መሪራ	መራራ	ወድቀ	ወደቀ
መቃብር	መቃብር	ደመቀ	ቀጠነ
መነጽር	መመልከቻ፣መነጽር	ደቀ	ልጅ ሾነ
መንበር	መቀመጫ፣ወንበር	ደቀቀ	ከሳ
መንክር	ድንቅ	ደደቀ	ድንገት ደረሰ
ማኅበር	ማኅበር፣ አንድነት		
ማእለር	ማለሪያ		
ማእረር	መከር		

ዘርና ነባር

ሕቀ ጥቂት

ምሳር	ምሳር፣መሰንጠቂያ	ጥቀ	እጅግ ሰንኳ
ሞገር	ማሳረጊያ	ሐይቅ	ዳር
ጸፍር	ጥፍር	ሊቅ	ሊቅ፣ መምህር
ቀመር	ቁጥር	ምሥራቅ	መውጫ
ቆደር	የንስሐ ጥምቀት	ይሰሐቅ	ሳቅ፣ ደስታ፣/ዕላ/
ንሰር	አሞራ	ደቂቅ	ልጆች፣አሽከሮች
ንጥር	ብልጭታ	ጸረቅ	ዳቦ፣ቆሎ፣ቀራሽ
አውታር	አውታር፣የሰገና	ጅማት ጸድቅ	ጸድቅ፣ እውነተኛ
አየር	አየር፣ሰማይ	ጸልመት/ጸፋቅ	ድቅድቅ ጨለማ
ከንፈር	ከንፈር፣ዳር	መሰንቆ	መሰንቆ፣ሰገና

የቤ ነጠላ ግሰ

ሰእቦ	ተከተለ	መረቦ	አጠመደ
ሰከቦ	ተኛ	መገቦ	መገቦ
ሴቦ	ሽቦተ	ሰለቦ	ገፈፈ
ረከቦ	አገኘ	አመተ	ከነዳ
ርሀቦ	ሰፊ ሆነ	አቤተ	አሳደረ
ቀጸቦ	ጠቀሰ	ጸልመ/ተ	ጨለመ
ተሐዘቦ	ተጠራጠረ	ፈተተ	ቆረሰ
ተመክግቦ	ተራቦ	ፈየተ	ቀማ
ተጠቦ	ተጠበቦ		
እሰቦ	ደመወዝን ሰጠ		ዘርና ነባር
እስተራከቦ	አገናኘ	ዕሤተ	ስለ፣ዋጋን
ዐረቦ	ገባ	ዛተ	ይሀችን
ዐቀቦ	ጠሰቀ	ይእተ	ያችን
አተቦ	ባረከ፣አተመ	ግብተ	ድንገት
አንበቦ	አነበቦ	ጸሳሎተ እንደ	
ከሰቦ	ሾመ	ባሕቱ	ነገር ግን፣ እንጂ
ከ-ባከቦ	አሰረገ	ቦቱ	በርሱ
ጠቦ	ጠበቦ	እሎንቱ እሊሀ፣	አሊሽው
		እስፍንቱ	ሰንቴ
		ከንቱ	ብላሽ
		ሣጊታ	ነገ፣ማግስት
ዘርና ነባር			
ገቦ	ወደ፣በ	እንላ ማውታ	አባት፣እናት፣ዘመድ

ጎበ ጎበ	እዩ	ያታ	ወገን
በ	በ	አይቴ	ወዲት
በበ	በዩ	ሐሚት	ሐሚት
ዲበ	ላይ፣በላይ	ሀብት	ስጦታ፣ሀብት
አባ	አባ	ሐዋርያት	መልእክተኞች ፣ሒያጆች
ሕዝብ	ሕዝብ፣ወገን	ሐውልት	ትክል ደንጊይ
መሶብ	መሶብ፣አገልግል	ሐይመት	ድንኳን
መዝገብ	ሣጥን	ጎጢአት	ጎጢአት
ማዕቀብ	ዘበኛ፣ጠባቂ	ሀይማኖት	ሃይማኖት
ማዕተብ	ምልክት	ሌሊት	ሌት
ምኩራብ	ቤተመቅደስ	መሐዛት	ገልማሶች
		መሠረት	ሥር
ዐረብ	ምዕራብ	መሳብክት	ጓኖች
አብ	አባት	መራሕብት	ሸንጎ
ክልብ	ውሻ	መበለት	ባልቴት፣ እመበለት
ግብ	ጉድጓድ	መንሱት	ክፋ ፈተና
ጠቢብ	ብልሀ	መንግሥት	መንግሥት
ቦ	አለ	መንጠላዕት	መጋረጃ
ገበ	ጎን አጠገብ	መሀልት	ቀን
		መክሊት	ዐሥር፣እልፍ፣ነጥር ወርቅ
<u>የተ ነጠላ ግስ</u>		መክፈልት	እድል፣ፈንታ፣ክፍያ
ሐተተ	መረመረ	መዋግደ እሳት	የእሳት ወላፊን
ሞተ	ሞተ	መድኅኒት	መድኅኒት
ሰንበተ	አረፈ፣አከበረ	መጽሔት	መስተዋታ፣አምሳል
ቤተ	አደረ	ሙዳዩ ምጽዋት	ሣጥን
ተሠደመ	ሠለጠነ	ማጎሌት	«ዘፈን?»፣ዝማሬ
ተትሕተ	ዝቅ ዝቅ አለ	ሚላት	ነጭ ሐር፣ግምጃ
ምንት	ምን፣ምንድር	ምቤት	ማታ፣ምሽት
ሞት	ሞት	ምት	ባል
ሰብአ ቤት	ቤተሰዎች	ማሰነ	ጠፋ
ሢመት	ሹመት	ስዕነ	አጣ
ስእለት	ልመና	ስወነ	አሰገነ
ስእርት	ራስ፣ፀጉር	ረቦነ	አስተማረ
ቅናት	መታጠቂያ	ተነ	ወጣ፣ተበተነ

በዐት	ዋሻ	ተክሀነ	አገለገለ
ቤት	ቤት፣ ማደሪያ	ተደዩነ	ተገዛ
ብፅዓት	ስለት	ተፀወነ	ተጠጋ
ተምኔት	ምኞት	ተጽዕነ	ተጫነ፣ በከብት ወጣ
ተናብልት	መልእክተኞች	አምነ	አመነ
ታቦት	መርከብ፣ ማደሪያ	አድነነ	አዘነበለ
ትልሒት/ተውኔት	ጨዋታ	አፍጠነ	አራጠነ
ትምክሕት	ትምክሕት	ክደነ	ክደነ፣ አለበሰ
ትንቢት/ትንብያት	ትንቢት	ከፈነ	ሸፈነ
ትእምርት	ምልክት	ኮነ	ኾነ
ትዕቢት	ኩራት	ኮነነ	ፈረደ፣ ገዛ
ትዕውርት	ቸልታ	ወጠነ	ጀመረ
ትዕይርት	ቅጥጥብ	ዘገነ	አፈሠ
ትካት	ድሮ ቀድሞ	ዘፈነ	ዘፈነ
ትውፊት	መውረስ፣ መቀበል	ዴገነ	ተክተለ
ነደቅት	አናጸች	ድገነ	ዳነ
አሰማት	ሰሞች	ዘርና ነባር	
ዐሥራት	ካስር አንድ ግብር	መኑ	ማነው
ዐረፍት	ግድግዳ፣ ቅጥር	ቦኑ	አለን፣ በው ኑ ቃለ አጋኖ
አራዊት	አራዊት		
አርዑት	ቀንበር	አኮኑ	አይደለምን፣ ና
አዕይንት	ዐይኖች	ብርኒ	ድመት
አያት	አኩያት፣ አምሳያ	ጽርኒ	አይጥ
አጎት	አጎት	ሕሊና	አሳብ
ዕለት	ቀን	ሕርትምና	ጉሥቁልና
እመ ምኔት	የገዳም እናት	ሆሣዕና ድገነት፣ መዳገኒት	
እምሔውት	አያት	መና መና፣ ምን፣ መናቅድ	
ገራሀት	እርሻ፣ እዝመራ	መዲና ከተማ	
ገነት	ገነት፣ አታክልት	ሰኮና ተረከዝ፣ ጥፍር፣ ሰኮና	
ጥንት	ጥንት መጀመሪያ	ቃና የዜማ ድምጽ ሥልት	
ጸላእት	ጸላዮች	ዜና	ወሬ
ጸሎት	ጸሎት፣ ልመና	ደመና	ደመና
ፍርሃት	መፍራት	ዳጎና	ደጎንነት

ፍኖት	መንገድ	ጌና	ባዕለ ልደት
ፎደት	ኳስ	ጌና	ሽታ
		ጸሙና	ጸጥታ፣ እርጋታ፣ ዝግታ

የነ ነጠላ ግዕዝ

ሐሰነ	ጠመጠመ	ቅኔ	ግዛት፣ መግዛት፣ ቅኔ
ሐፀነ	አሳደገ	ኩነኔ	ፍርድ፣ ኩነኔ
መነነ	ናቀ	ሒዋን	የሕያዋን እናት
መክነ	መክነ፣ ባዶ ሽነ	ሕፃን	ሕፃን፣ ትንሽ ልጅ
መጠነ	ለካ	አሰምዐ	አሰማ
መካን	መካን	አስተብቁዐ	ለመን፣ ማለደ
ማዕዘን	ማዘን	አውሥአ	መለወ፣ ተናገረ
ምኑን	የተናቀ፣ የተጠላ	አይድዐ	ነገረ
ምእመን	የታመን	ከልአ	ከለከለ/ከረ
ምእመናን	ምእመናን፣ የታመኑ	ከልአ	ሹለት አደረገ
ምዕዳን	ምክር	ኩርዐ	መታ
ቦድን	ቦድን፣ አሬሣ	ወቅዐ	ወቃ፣ መታ
ብርሃን	ብርሃን	ወፅአ	ወጣ
አማን	አውነት	ዘርዐ	ዘራ
አሚን	ማመን	ዘንግዐ	ዘነጋ
አሙን	የታመን	ደፍአ	ደፋ
ዕብን	ደንጊያ	ገብአ	ወደቀ፣ ተጣለ
ዕዝን	ጆሮ	ጎሥዐ	ገሣ፣ ተናገረ
ኪን	ጥበብ፣ ብልሃት	ጠብዐ	ጨከነ
ኪዳን	የአንድነት መሐላ	ጸልአ	ጠላ
ካህን	አገልጋይ	ጸብአ	ተጣላ
ወይን	ወይን	ጸውዐ	ጠራ
ዘመን	ዘመን፣ ዕድሜ	ጸፍአ	በጥፊ መታ
ይምን	ቀን		
ጋኔን	ውድቅ፣ የተገፈፈ	ጥርአ	መታጠቂያ
ግዮን	ዐባይ/ወንዝ/	ነአ	ና
ጠቢባን	ብልኻኞች፣ ጠንቋዮች	ቁልዔ	ወዳጅ፣ ልጅ
ፀወን	አምባ መጠጊያ	መልክዕ	መልክ
ጸዮን	የዳዊት አምባ	መርፍዕ	መርፌ

ዘርፍ ነባር

የአ ነጠላ ግሥ

ጎጥአ	አጣ	ሰብአ	ሰው
ሰምዐ	ሰማ	ረድአ	ልጅ፣ ደቀመገዛውር
መርአ	ተዳረ	ቋዕ	ቁራ
መጽአ	መጣ	ብጉዕ	ብሆ
ሞዐ	አሸነፈ	ብፁዕ	ምሥጉን
ሰምአ	ሰማ	አንብዕ	አንባ
ሰምዐ	መሠክረ	አግዚአ	ጌታ አምላክ
ሠርዐ	ሠራ	ከርካዕ	ሎሚ፣ ገውዝ
ሦዐ	አረደ፣ሠዋ	ጸዕ	ውጣ
ረግዐ	ረጋ	ጽልአ	ጸብ
በልፀ	በሳ	ጽፋዕ	ሥራፈት፣ሙያ ቢሥ
በጽአ	ተሳለ	አግዚአ	አቤቱ
ዐአ	ገባ	አግዚአ	ሰመ አምላክ
ተምዐ	ተቆጣ	አ	ቃለ አክብር
ተንሥአ	ተነሣ	አ	ቃለ አጋኖ
ተጋብአ	ተከማቸ	አ	ቃለ ምፀት
ተጣግዐ	ተጣበቀ	አ	ቃለ አሥተዋርዶ
ነቅዐ	መነጨ፣ውጣ	አ	ቃለ አሥተሐቅር
ነድአ	ነዳ	አ	ሆይ

ነጠላ ግስ

አመነትአ፡	አከከ
አምዕዐ፡	ናቀ፡ ፈራ
አስተአ፡	ገቢረ እጅ መንሻ
አንትዐ፡	አሸሽ፡ ቀደደ
አውሥአ፡	መለሰ ተናገረ
አውክአ፡	አታከተ፡ አደከመ
አውፅአ፡	አወጣ
አይድዐ፡	ነገረ
አግብአ፡	መለሰ ሸጠ
አጣአጥአ፡	አከናወነ፡ አጣፈጠ
አጽምዐ፡	አደመጠ

አጽገዐ:	አጠና አበረታ አጠና
ክልኦ:	ክለክለ
ክልዐ:	ኸለት አደረገ
ክርዐ:	መታ
ወውዐ:	ጮኸ: ደነፋ
ወድዐ:	ፈጸመ
ወፅኦ:	ወጣ
ወጽኦ:	ድል ነሣ
ዘርዐ:	ዘራ
ዘንግዐ:	ዘነጋ
ገምዐ:	ነጨ
ገምኦ:	ላጨ ቆረጠ
ገብኦ:	ተመለሰ
ገብኦ:	ተያዘ
ገብኦ:	ወደቀ: ተጣለ
ገዝዐ:	ቆረጠ: ሰነጠቀ
ጉሥዐ:	ገሣ: ተናገረ
ጉሥዐ:	ፈላ ገነፈለ
ጉጉኦ:	ቸኮለ
ጠብዐ:	ጨከነ
ጠግዐ:	ተጠጋ
ጣእምኦ:	ጣፈጠ: አማረ
ጣእጥዐ:	ሠራ
ጸልኦ:	ጸላ:
ጸልዐ:	ተጸማ
ጸርኦ:	በዘነ: አቋረጠ
ጸብኦ:	ጠፋ: ታጉለ
ፀብዐ:	ተጣለ
ጸንዐ:	ጸና
ጸውዐ:	ጠራ
ጸፍዐ:	የጥፊ መታ

ጌላ፡ ተላ፡ ገማ፡ ዛገ

ፈርግዐ፡ አተረ

በግለህ የነባር ቃል

ሰበሉ፡ ፈጽሞ፡ ሰውን

ነሉ፡ ና

አ መድረሻ ሲኾን ያለ ሰፍራው የመልእክት ቃል ነው። እርሱም ሀበኒአ እንደ ማለት ነው

አሉ፡ ዑዑ

አሉ፡ እወይ፡ ምዎ፡ ሆይ

ወድሉ፡ ፈጽሞ

ካዕብ ዘርና ነባር

ረቡዑ፡ አራተኛ

በግዑ፡ በጉ

መስተጋብሉ፡ ሰብሳቢ

አውፃሉ፡ አውጭ

እንዳሉ፡ እንጃ

ገዛሉ፡ ምዎተኛ፡ ሠራተኛ

ገዛሉ፡ አሳላፊ

ጠዋሉ፡ ንፋግ፡ ትቅታም

ራብዕ ዘርና ነባር

መልዓ፡ ዝሙት ባሕሪ፡ ያለው

መርዓ፡ አንድነት ግቢ

እንግድዓ፡ ደረት አጠገብ

ፍግዓ፡ ደስታ

ኃምስ ዘርና ነባር

መሰዔ፡ መሸን

ሱባዔ፡ ዘመን ቁጥር ሰባት

ሱባዔ:	ጸሎት ራእይ
ቱልዔ:	ወዳጅ ልጅ
ቱልዔ:	ብላቱና ሱሌ
ኤ:	ስመ አምላክ
ከልዔ:	ኹለተኛ
ጉባኤ:	መሰብሰብ
ጸዋዔ:	መጠራት

ላድስ ዘርና ነባር

ሐምለ ቅብዕ:	አመድማይ
መምጽእ:	ምርምር ምሥጢር
መዘርእ:	ላዳን
መጉሥዕ:	ምንዛህ፣ እንጠ
መጋዝዕ:	መጋዝ
መጥማዕ:	መንከሪያ
መባእ:	መግቢያ
መጋእ:	መውጊያ
መባእ:	መውጫ
ምጽናዕ:	መሠረት፣ መጀመሪያ
ስምዕ:	ስም
ሰብእ:	ሰው
ረድእ:	ረጅ፣ ደቀመዝሙር
ራትዕ:	የቀና
ቀንዕ:	ቅንፃት
ቀናዝዕ:	ብርንጉ
ቋዕ:	ቀራ
በፀውዕ:	ጥንቆላ፣ ምዋርት
ብርዕ:	መቃ፣ ሸንብቆ፣ ብርዕ
ብፁዕ:	ምስጉን
ተላእ:	ፍርንቢያ
ትላዕ:	ጭቅና

ትቡዕ:	ጨካኝ፣ ብርቱ
ንዋዩ ጎሜዕ:	የሸንበቆ ታንኳ
አንብዕ:	አንባ
አፃብዕ:	ጣቶች፣ ጣት
ኤልሳዕ:	መድኅን፣ እግዚአብሔር መድኃኒቱ
ዕንቋዕ:	እንኳን፣ እሰይ እሰይ
እግዚእ:	ጌታ አምላክ
ካልዕ:	ኹለተኛ፣ ሌላ
ካልእ:	ወዳጅ፣ ባልንጀራ
ዘርዕ:	ዘር ልጅ
ጠፍዕ:	ጠፍ
ጥራእ:	የቃል መገንታት
ጥዕጠዕ:	ምስጉን
ዓዕ:	ውጣ
ጽልእ:	ጸብ
ሳብዕ ዘርኖ ነባር	
እግዚአ:	አቤቱ ሰመ አምላክ

ቃለ አክብር

ቃለ አጋኖ

ቃለ ምጸት

ቃለ አስተዋርዶ

ቃለ አስተሐቅር

ሆይ

የክ ነጠላ ግሰ

ሐነክ:	አፈረ
ሐከክ:	ተከራከረ
ኔክ:	አላመጣ
ሆክ:	አወክ
መሐክ:	ራራ

መለከ:	ገዛ
መለከ:	ሠለጠነ
መለከ:	ሰጠጠ፣ ገተረ
መለከ:	አቀረበ
ማገረከ:	ማረከ
ምሕከ:	አየ፣ ጠበቀ
ሰበከ:	አስተማረ
ሰበከ:	ሠራ፣ ቀረጸ
በረከ:	ተምበረከከ
በተከ:	ቆርጦ ፈነቀለ
በከ:	ብላሽ ሾነ
ባረከ:	መረቀ፣ አመሰገነ
ባረከ:	ሰደበ፣ ረገመ
ተመልአከ:	አለቃ ሾነ
ተዐረከ:	ባልንጆራ ሾነ
ነሰከ:	ነከሰ
ንሀከ:	አስተዋለ
አምለከ:	አመለከ
አስመከ:	ተጠጋ፣ ተደገፈ
አስተብረከ:	ሰገደ፣ ተንበረከከ
ወሰከ:	ጨመረ
ደረከ:	ከፋ
ደነከ:	ዘለዘለ
ድጎከ:	ዳኸ
ፈለከ:	ፈጠረ
ፈለከ:	ከፈለ

በግእዝ የአገባብ ቃል

ለከ:	ላንተ
ብከ:	ባንተ
እሰከ:	እሰከ ድረስ

እንክ: እንግዲሀ
 ኪያክ: አንተን

ካዕብ ዘርና ነባር

እበኩ: እበኪ
 እንትኩ: ያች፣ ያቸው
 ዝሰኩ: ያ፣ ያው
 ዝኩ: ያ፣ ያው

ራብዕ ዘርና ነባር

መስተካ: ጨጎራ
 መንካ: ማንካ
 ምጎርካ: ምርኮ
 ባርካ: የሌት፣ ያገር ስም
 ታዕካ: አዳራሽ
 አጥርሰካ: የመጽሐፍ ስም
 አጥረሰካ: ስብሰባ ክምቹ
 አጥርሰካ: ስርጥ፣ መንገድ
 ወልካ: የወርካ ደም
 ዋካ: ብርሃን
 ፋሲካ: ፋሲካ፣ ደስታ
 ፐካ: ዕንቁ ነጭ ደንጊያ
 ላካ: ጽል
 ኪካ: ቀይ በርናስ
 ኪካ: ቀይ ትል፣ ቀይ ቀለም የሚያወጣ

ጋምስ ዘርና ነባር

ሰባኪ: ቅርጽ
 እኪ: አ፣ ሆይ
 ኬ: ተጋንዮ፣ ቃለ አጋኖ

ላድስ ዘርና ነባር

መልእክ:	መልእክ፣ አለቃ
መስመክ:	ጥግ፣ ወገን
መስብክ:	ማሰር
ማዕክክ:	ባራታ
ምስማክ:	መከዳ፣ ደገፋ
ምዑክ:	ቁጡ
ሰሊክ:	ሽቱ
ሠርክ:	ማታ
ሰከክ:	ፍርፍር
ሲራክ:	መስመር
ሰሰክ:	ፍርፍር
ሦክ:	እሾህ
ሶጋክ:	ያገር ስመ
ቦክ:	ብላሽ፣ ዝም ብሉ
ቦክ:	ቁስል፣ ሥጋ
ቡሩክ:	የተባረከ፣ ምስጉን
ብረክ:	ጉልበት
ታሪክ:	ወግ፣ ታሪክ
ናዕክ:	ቆርቆር፣ እርሳስ
ናዕክ:	ቅልቅል
ዐርክ:	ወዳጅ፣ ባልገደራ
ዕብን ናዕክ:	የብረት አረር
ክሩክ:	ደረቅ
ደደክ:	ደጋ
ፈለክ:	ሰማይ፣ አየር
ፈለክ:	ክፍል
ፋሌክ:	ሰማይ

ላብዕ ዘርና ነባር

አክ:	አይደለም
-----	-------

የወ ነጠላ ግስ

ሀለው:	ጠበቀ
ሀለው:	ኖረ፤
ሐሰው:	ዋሽ
ሐረው:	በሳ
ሀበው:	ጤዛ ሾነ
ሐተው:	በራ
ሐይው:	ዳነ
ሐጸው:	ሰለበ
ሐፈው:	ወዛ
ኔረው:	ቸር ሾነ
ለው:	ተኮረ፤ ደፈረ፤ ክፋ
ለውለው:	ምላሱን አወጣ
ላከው:	ጓጉጠ
ሎለው:	ለበለበ፤ ለየ
መሐው:	ቀጨ፤ ነቀለ
መጠው:	ሰጠ
ሰንቀው:	በገናን፤ መሰንቆን መታ
ርጎው:	ሸተተ
ቀነው:	ቸነከረ
ቤዘው:	ተበገ፤ አዳነ
ተለው:	ተከተለ
ተመጠው:	ተቀበለ፤ ተሰጠ
ተሠርገው:	ተሸለመ
ተሠገው:	ሥጋ ለበሰ
ተሰፈው:	ተሰፋ አደረገ
ተስቆቀው:	ቃቃ
ተርጎው:	ተክፈተ
ተቀነው:	ተቸነከረ
ተባጸው:	ባለምዋል ሾነ
ነቀው:	ጮኸ

አመነተው:	መንታ አደረገ
አስቆቀው:	አለቀሰ
አረው:	ቈርቁረ
አርገው:	ከፈተ
አብቀው:	አላቀቀ፣ አፋሽገ
አተው:	ገባ
አንሶሰው:	ተመላሰሰ
አንቃዕደው:	አሻቅቦ አዩ
አንቃዕደው:	ወደ ላይ ተመለከተ
ዐደው:	ተሻገረ፣ ረገጠ
አድለው:	አደላ
ዐጸው:	ዘጋ
ከዐው:	አፈሰሰ
ከወው:	ቀለጠፈ
ወልተው:	መከተ
ወረው:	ወረወረ
ወርዘው:	ጎለመሰ
ዘመው:	አመነዘረ
ዘረው:	በተነ
ዜነው:	አወራ፣ ነገረ
ደለው:	መዘነ
ደለው:	ተገባ
ደለው:	ተመቸ፣ ተሰማማ
ደመው:	ደማ
ደንቀው:	ደነቆረ
ደንጸው:	ነፈገ
ገነው:	ጣዖት ሠራ
ገጸው:	ገለጸ
ጎገው:	ሳተ
ጠበው:	ጠባ
ፀለው:	አደመጠ

ጸልሐው:	ሸነገለ
ጸቀው:	ጣፈጠ
ጸቀው:	ቸነከረ፣ ጨፈለቀ
ጸገው:	ሰጠ
ጸገው:	ይቅር አለ
ዓመው:	ደክመ
ጸቀው:	ወጋ
ጼነው:	ሸተተ
ራለው:	ሰየ
ራተው:	ወደደ፣ ተመኘ
ራተው:	ጉመጀ፣ ቋመጠ
ራነው:	ላከ፣ ሸኘ

በግእዝ የአገባብ ቃል

ው:	ዋዊ፣ ፍቹ፣ ና፣ ም
----	--------------

ሣልስ ዘርፍ ነባር

ለባዊ:	አስተዋይ ልብ አድራጊ
ሰብሐዊ:	ሸሀለኛ
መርዓዊ:	ሙሽራ
ቀነናዊ:	ቀናተኛ
ነፃዊ:	አዳኚ
ዐላዊ:	ከዳተኛ፣ ሽፍታ
አረጋዊ:	ሽማግሌ
አባዊ:	አባይ ወንዝ
አብያታዊ:	ቤተሰብአ
አዕላዊ:	መጽሐፍ፣ ወደ ሌላ ቋንቋ የሚተረጉም
ዕብራዊ:	የዕብራ-ዉያን ወገን
እፎያዊ:	እንዴት ያለ
ኬናዊ:	ብልኻተኛ
ዜናዊ:	ወሬ ነጋሪ

ደለዋ፡ የኮከብ ስም
 ደብተራዊ፡ ድንኳን ሰፊ
 ፀራዊ፡ ጸላት
 ፈላስፊዎ፡ የሰው አገር ሰው

ራብዕ ዘርፍ ነባር

ሔዋ፡ ከፊለ ስም
 ነዋ፡ እነሆ
 አንጺዋ፡ አይጥ
 ጣዕዋ፡ እንቦላ
 ጽዋ፡ ዋንጫ፣ ጽዋ
 ፌዋ፡ ቡክቡካ

ኃምስ ዘርፍ ነባር

ሀላዋ፡ ኑሮ
 ሀላዋ፡ መኖሪያ
 ቅንጣዋ፡ ቁንጣን
 አርዋ፡ አባብ

ሳድስ ዘርፍ ነባር

ሕጽው፡ ጀንደረባ
 አበው፡ አባቶች
 አው፡ ወይ፣ ወይም
 አፈው፡ ሽቱ
 ዕልው፡ ሽፍታ፣ አመፀኛ
 እንላ አመሐያው፡ ሰው ባለ አእምሮ
 ጽንጽው፡ ጥምዝ ጠማማ

ሳብዕ ዘርፍ ነባር

ሀልዎ፡ መኖር
 ለብዎ፡ ማስተዋል፣ ልብ ማድረግ

ተቃሕዎ:	ፍክክር
ተጓሕልዎ:	ሽሙጥ
አድልዎ:	ማድላት
ዘምዎ:	ማመንዘር

የዘ ነጠላ ግሰ

ሐልዘዘ:	አፈራ
ሐመዘ:	መረዘ
ንዠንዘ:	ረግረግ ሾነ
መንዘዘ:	ተቅባዘበዘ
መዝመዘ:	አሸ
ምዕዘ:	ሸተተ
ረገዘ:	ወጋ፣ ተክለ
ሮዘ:	ወለወለ
በለዘ:	ጸና
ተመረጉዘ:	ተመረኮዘ
ተከዘ፣ ተከፈዘ:	አዘነ
ነቅዘ:	ነቀዘ
ናዘዘ:	አጸናና
አጎዘ:	ጀመረ
አጎዘ:	ቈረጠ
አመንዘዘ:	አጠፋ፣ አስጨነቀ፣ መታ
አስተመንዘ:	አጫወተ
ዐረዘ:	አለበሰ
አንበዘ:	ባነነ
ዐንበዘ:	ቸኮላ፣ ተቅባዘበዘ
አውሐዘ:	አሳመረ፣ አስማማ
አውገዘ:	ለዩ፣ ገዙተ
አዘዘ:	አዘዘ፣ ተናገረ፣ አጸና
አግዐዘ:	አርነት፣ አወጣ
አግዐዘ:	ነፃ አወጣ

አርዝ፡	ዛፍ
ከመዝ፡	እንዲኸ
ውጉዝ፡	ልዩ
ገውዝ፡	የኮከብ ስም
ገውዝ፡	የኮከብ ዐይነት ፍሬ
የየ ነጠላ ግስ	
ጎለዮ፡	አሰበ፣ አወጣ፣ አወረደ
ጎለዮ፡	ዘመረ፣ ዘፈነ
ሐመዮ፡	አሰረ
ሐሰዮ፡	አሸ
ጎረዮ፡	መረጠ
ሐከዮ፡	ታከተ፣ ከፋ
ጎዣዮ፡	ባጀ
ሐጸዮ፡	አጨ
ላከዮ፡	ተከራከረ
ላጸዮ፡	ላጨ
ሌለዮ፡	አዩ
መስዮ፡	መሸ
ሠረዮ፡	መድኃኒት፣ አደረገ
ሰትዮ፡	ጠጣ
ሠነዮ፡	አማረ
ሳቀዮ፡	መከራ አሳዩ
ሴለዮ፡	መዝበ
ረመዮ፡	ወጋ
ረሰዮ፡	አደረገ
ረወዮ፡	ረኅ
ርእዮ፡	አዩ
ቀነዮ፡	ገዛ
ቃነዮ፡	ቃኘ
በልዮ፡	አረጀ
በከዮ፡	አለቀሰ

ተሐመድ፡	አማኝ ኸነ
ተሐሠድ፡	ደስ አለው
ተመነድ፡	ተመኝ ጉመጀ
ተሰካተድ፡	ተማማለ
ተረሰድ፡	ተሸለመ
ተረአድ፡	ተሰማራ
ተርአድ፡	ታዩ
ተርአድ፡	ተሰማራ
ተባረድ፡	ተፈራረቀ፣ ተሳለፈ
ተናሕሰድ፡	ተዋረደ
ተበደድ፡	ኮራ
ተወነድ፣ ተዋነድ፡	ተጫወተ
ተወፈድ፡	ተቀበለ
ተጋነድ፡	ተለማመጠ፣ አሰመረ
ተጋነድ፡	አቈላመጠ፣ ለመነ
ተጋነድ፡	በቀልምጫ ተናገረ
ተጋነድ፡	ደስ አሰኝ ተገዛ
ተጋነድ፡	ተመለሰ
ተገናደድ፡	ዘገዩ
ነጸድ፡	ነጩ
ንሕድ፡	ጉበኝ
አሌለድ፡	ማለደ
አመክነድ፡	አመካኝ
አሠነድ፡	አሳመረ
አስተርአድ፡	ታዩ
አስተዐረድ፡	አስተካከለ
ዐረድ፡	ተካከለ
አርአድ፡	አሳዩ
አበድ፡	እምቢ አለ
ዐብድ፡	ከፍ ከፍ አለ
አወፈድ፡	ሰጠ

ከረዮ:	ማለ
ከረዮ:	ነፋ
ዋነዮ:	ዋኘ
ዋከዮ:	በራ
ውዕዮ:	ተቃጠለ
ደወዮ:	ታመመ
ገነዮ:	ገዛ
ገነዮ:	አመሰገነ
ገነዮ:	አመነ
ገነዮ:	ለመነ
ገደዮ:	በደለ
ጉንደዮ:	ዘገዮ
ጉዮ:	ሸሸ፣ ርጠ
ጸለዮ:	ለመነ
ጸደዮ:	በለገ
ጸገዮ:	አበበ
ፈለዮ:	ለዮ
ፈረዮ:	አፈራ
ፈደዮ:	ከፈለ
ፋጸዮ:	አፍዋጮ

በግእዝ የእገባብ ቃል

ሀዮ:	በዚያ፣ ከዚያ
ብዮ:	አለኝ፣ በኔ
አልብዮ:	የለኝም
ዝዮ:	በዚኸ፣ ከዚኸ

ራብዕ ዘርፍ ነባር

ነዮ:	እነጌት
አስሐትዮ:	ውርጭ
አርአዮ:	አምሳል

አርአያ: አንጾ
 አርዐያ: አብነት
 ኬንያ: ብልሃተኛ

ኃምስ ዘርና ነባር

ዩ፣ ዩ: ወዮ፣ ወዮ
 ዩ: ልቅለ

ሳድስ ዘርና ነባር

ሐካይ: ሰነፍ ታካቾ፣ ሥራ
 ኅብረ መጽርይ: ጽጌ ረዳ
 ሊሉይ: ልዩ
 ሳላይ: ላይኛ
 ልቡይ: የተሳሳተ የጠፋ
 ልቡይ: የተበላሸ
 መሰርይ: አስማተኛ
 መራሕይ: መነጻር
 መ-ዳየ፣ ማይ: ማድጋ፣ ፊቄን
 መ-ዳይ: መ-ዳይ
 ማይ: ውጋ
 ምስካይ: መጸጊያ
 ሠናይ: መልካም
 ሰይ: ወዮ
 ሲሳይ: ምግብ
 ራሕይ: ራሕይ
 ብሉይ: አሮጌ
 ነዳይ: ድጋ ችግረኛ ያጣ
 ንዋይ: አቃ ገንዘብ
 አይ: ምን፣ የት
 አይናይ: ጌታ
 ዕቡይ: ትዕቢተኛ
 አኩይ: ከፋ

ወይ:	ወዮ
ውዑይ:	የተቃጠለ
ጌጋይ:	በደል
ፀሐይ:	ፀሐይ
ፀሐይ:	ንጉሥ
ጸደይ:	ዘመነ በልግ
የደ ነጠላ ግሰ	
መረደ:	ገሠገሠ
ሰደደ:	አባረረ፣ አሳደደ
ሰገደ:	ሰገደ
ርዕደ:	ተንቀጠቀጠ
በዐደ:	ለዮ
ተአንገደ:	እንግዳ ሽነ
ተካየደ:	ተማማላ
ተጸምደ:	አገለገለ ተጸመደ
ነደ:	ነደደ
ነገደ:	ኼደ
ንእደ:	አከበረ
ንዕደ:	አማረ
አስተበዐደ:	አለዮ
አስተናገደ:	እንግዳ ተቀበለ
አስተዋሐደ:	አሰማማ
አብደ:	ሰነፈ
ዐብደ:	ዐበደ
አንጉደጉደ:	አሰማ፣ አንጉደጉደ
አኬደ:	አበራዮ፣ አኼደ
ዐውደ:	አዋጅ፣ ነገረ
አውሀደ:	አሳነለ
አግሀደ:	ገለጠ
ዖደ:	ዘረ

ክብደ:	ክብደ፣ ጸና
ከየደ:	ረገጠ
ኬደ:	ቀማ
ከሀደ:	ካደ
ኩርኩደ:	አቀፈ
ወሰደ:	ወሰደ
ወረደ:	ወረደ
ውሀደ:	ጉደለ፣ አነሰ
ገመደ:	ቁረጠ
ፈረደ:	ፈረደ
ፈቀደ:	ፈቀደ፣ ቁጠረ
ፈቀደ:	ወደደ
ፈድፈደ:	በዛ

በግእዝ የአገባብ ቃል

ወአደ:	ዘንድ፣ ከ፣የ
ወአደ:	ዘንድ፣ ከ፣የ

ካዕብ ዘርና ነባር

አሐዳ:	አንድ
------	-----

ሳልስ ዘርና ነባር

ነጋዳ:	ነጋዴ
አዋዳ:	አዋጅ ነጋሪ
ዓዳ:	ዳግመኛ
ዓዳ:	ገና አሁን

ራብዕ ዘርና ነባር

ሠሌዳ:	ብራና
ሠሌዳ:	ልዝብ፣ ፀርብ
አነዳ:	ዳባ
አንግዳ:	አንግዳ

እንግዳ:	ደረት፣ ትክሻ
ከለሜዳ:	ቀይ ግምጃ
ጋዳ:	እጅ መንሻ
ፀዳዳ:	ነጭ
ሣድስ ዘርፍ ነባር	
ሐመድ:	አመድ
ልብስ ዓውድ:	ያደባባይ የሸማ አጥር
ልብስ አፀድ:	የሸማ አጥር
መረግድ:	የከበረ ድንጋይ አረንጓዴ
መከየድ:	ጫማ እግር
መራድ:	ቀላቀላት
ማዕቀድ:	መዋቅር
ማዕድ:	ማዕድ
ምክያድ:	የወይን መርገጫ
ሞገድ:	የባሕር አዝዋሪ ሞገድ
ረዓድ:	እንቅጥቅጥ
ነድ:	ነበልባል
ነገድ:	ወገን
ነጉድጓድ:	ነጉድጓድ
ዐምድ:	ዐምድ
ዐውድ:	ዐውድማ
ዐውድ:	ሸንጎ፣ አደባባይ
ዕብነ በረድ:	ዕብነ በረድ
አድ:	አጅ ክንድ
ከብድ:	ሆድ
ወልድ:	ልጅ
ዋሕድ:	አንድ
ዝናመ፣ ሞገድ:	ውሽንፍር፣ ወጨፎ
ድድ:	መሠረት
ጋይድ:	ባላንጋራ

ጉንድ: ግንድ ሥር
 ፈቃድ: ፈቃድ ወድ

ሣብፅ ዘርና ነባር

ተዋሕዶ: መዋሕድ፣ «አንድነት»
 ተዋርዶ: መዋረድ

የገ ነጠላ ግሥ

ገደገ: ተወ፣ ጣለ
 ገደገ: ቀጸ
 ገደገ: ጸፈ
 ሐገገ: ደነገገ
 ሐገገ: ሕግ ሥርዓት አደረገ
 መዘገ: ነጠቀ
 ተዘወገ: ተመላለሰ
 ነሰገ: ቄለፈ
 ነትገ: ጉደለ
 ነፈገ: ነፈገ
 ዐርገ: ወጣ
 አዕረገ: አሳረገ፣ አወጣ
 ደነገገ: ደነገገ
 ደግደገ: ማለደ፣ ነጋ
 ፈለገ: አጎረፈ

ሣብፅ ዘርና ነባር

ዮጊ: ወይ አሁን እንግዲህ
 ዮጊ: ዳግመኛ ያን ጊዜ
 ዮጊ: እስኪ እንዲሆን

ራብፅ ዘርና ነባር

እንጋ: እንዴት ምንኛ
 እንጋ: እስኪ፣ ወይ

እንጋ:	ይሆን እንኪያ
እንጋ:	በውኑ አለን
እንግልጋ:	ዱለት
ዜጋ:	ጥገኛ፣ ድጋ፣ ዜጋ
ጉጋ:	ጉንጫ
ጉጋ:	የሌት ወፍ

ሣድስ ዘርፍ ነባር

ሕግ:	ሥርዓት ሕግ
ገዳግ:	ጫፍ
ገዳግ:	ፍች፣ መለቀቅ
መንለግ:	መቆሰፊያ
መዓርግ:	ማዕረግ
ሰፍነግ:	ውሃ መጠጫ
አዕኑግ:	ጉትቻ
አድግ:	አሀያ
ወግ:	ወግ፣ ሥርዓት
ዘውግ:	ወገን መመሰሰል
ፈለግ:	ወንዝ

የጠ ነጠላ ግሥ

መሠጠ:	ነጠቀ
ጫጠ:	መለሰ
ሠለጠ:	ጨረሰ፣ ደረሰ
ሠለጠ:	ሠለጠነ
ሰጠጠ:	አምዋጫ፣ ፋቀ
ሢጠ:	ሸጠ
ሦጠ:	ገለበጠ
ሦጠ:	ጨመረ፣ ሰወጠ
ሶጠ:	አሰራጩ
ቀሰጠ:	ሰረቀ
ተመደጠ:	ተመለሰ

ተሠይጦ:	ተሸጦ
ወሰጦ:	ለወጦ
ውሕጦ:	ዋጦ
ዘበጦ:	መታ
ፈለጦ:	ለየ
ዘንዘረጦ:	ዲያቆን

ራብዕ ዘርፍ ነባር

ሱጣ:	ወሰከንቢያ
አንጦጣ:	ስልቦት፣ ቅጠል

ሣድስ ዘርፍ ነባር

ገዳጥ:	ጥቂት
ምስያጥ:	ገቢያ
ሣጥ:	ዋጋ ሸያጭ
በእሴ ውስጥ:	ነፍስ
ተውላጥ:	ለውጥ
ነቀጥቃጥ:	መንቀጥቀጥ
ነቀጥጥ:	ነቀጥጥ
ነፍጥ:	ነፍጥ
ንዋየ ውስጥ:	ሆድ እቃ
ወልጥ:	ደዌ
ውስጥ:	ውስጥ

የጸ ነጠላ ግሥ

ሐረጸ:	ፈጨ
ሐነፀ:	ሠራ
ሐንፈጸ:	ነፋ
ሐወጸ:	ጉብኘ፣ አሻግሮ አየ
ሐፀ:	ጉደለ፣ አነሰ
ለመጸ:	ለምጽ አወጣ
መጉጸ:	ዘለፈ

ሞፀ:	ካሳ
ሠረፀ:	ወጣ
ሰርወጸ:	ሰነጠረ
ረገጸ:	ረገጠ
ሮፀ:	ሮጠ
ቀረጸ:	ሸለተ ቁረጠ
ቀብጸ:	አጣ፣ ረሳ
ቀብጸ:	ተሰፋ ቁረጠ
ቀነጸ:	ዘለለ
ተቀብጸ:	ተናቀ፣ ተረሳ
ተበረፀ:	ተዘረዘረ
ተባለጸ:	አንጸባረቀ ተብሎጩሰጩ
ተባየጸ:	ባልንጆራ አደረገ
ተዐቅጸ:	አጎነበሰ
አንፈርዓፀ:	በደስታ ዘለለ
ዐፀ:	ዱር ሆነ
ደፖፀ:	ተሰማ
ደንገፀ:	ደነገጠ
ገሠጸ:	ተቈጣ ገሠጸ

ራብዕ ዘርፍ ነባር

ኖዓ:	አሸዋ
ሞዓ:	ካሳ

ኃምስ ዘርፍ ነባር

ዕዔ:	ትል
ዓዔ:	ነቀዝ ብል

ሣድስ ዘርፍ ነባር

ሐሪጸ:	ዶቄት
ሐፀ:	ብረት
ሐፀ:	ፍላፍ

ለምጽ:	ለምጽ
ማሀረጽ:	ወፍጮ
ሠርፅ:	ቡቃያ
ቅዶጽ ቅጽ:	ጭን
አንቀጽ:	ደጃፍ
ዐፅ:	ምድረ በዳ
ዕፅ:	በተር ጎመድ
ገጽ:	ፊት ግንባር

የፈ ነጠላ ግሥ

ሐለፈ:	አለፈ፣ ሄደ
ሐለፈ:	ሞተ
ሐቀፈ:	አቀፈ
ሐደፈ:	አስተማረ
ሐደፈ:	አዳኝ
ሐደፈ:	ወለወለ
ሐደፈ:	አነፃ
ሐደፈ:	ቀዘፈ
ለከፈ:	ጉረሰ
ለከፈ:	ነካ ለከፈ
ለፈፈ:	ጸፈ
መንተፈ:	አባዘተ
ሰየፈ:	ቈረጠ
ሰፈፈ:	ሰፈፈ፣ ተንኳፈፈ
ሰፈፈ:	በዛ፣ ተረፈ፣ መላ
ቀሠፈ:	ገረፈ፣ መታ
ቀሠፈ:	ቀሠፈ
ተሳተፈ:	አንድ ሆነ
ተረፈ፣ ተርፈ:	ቀረ፣ ተረፈ
ተወክፈ:	ተቀበለ
ተዛለፈ:	ተከራከረ

ነቀፈ:	ነቀፈ
ነቀፈ:	ለዮ
ነዘፈ:	አረገፈ፣ ዘነጠፈ
ነደፈ:	ነደፈ
ነጸፈ:	አነጠፈ
ነጸፈ:	ነጠፈ
ነፍነፈ:	አካፋ
አንገፈ:	አበጣለ
አዕረፈ:	አረፈ ሞተ
አውቀፈ:	አምባር ሠራ
አውከፈ:	አቋተ
ዘለፈ:	ሰደበ፣ ዘለፈ
ጸሐፈ:	ጣፈ
ገለፈ:	ቀረጸ
ገለፈ:	ጣዖት ሠራ
ገደፈ:	ተወጀ ጣለ
ጸረፈ:	ሰደበ
ፈልሰፈ:	ብልሃተኛ ሆነ

ራብዕ ዘርፍ ነባር

ተሰፋ:	ተሰፋ አለኝታ መንፈስ ቅዱስ
ከሊፋ:	የእስላም ሹም ስም
ዘለፋ:	ሰድብ፣ ዘለፋ
ፈላስፍ:	ብልህ

ኃምስ ዘርፍ ነባር

ሰፊ ወሰፊ:	ወዲህ ወዲያ
መልፊ መስፊ:	ወሰፊ

ሣድስ ዘርፍ ነባር

ሐፍ:	ወዝ
ሐዳፍ:	መምህር

ሐዳፍ:	ቀዛፊ
መትከፍ:	ትክሻ
መገጸፍ:	ምልክት፣ ማቅ መታጠቂያ
መጽሐፍ:	መጽሐፍ፣ ሰው መምህር
መጽሐፍ:	ወግ ታሪክ፣ ነገር፣ ወሬ
መጽሐፍ:	ዕውቀት፣ ሹመት
ምዕራፍ:	ማረፊያ
ሞጸፍ:	ወንጭፍ
ሰይፍ:	ሰይፍ፣ ገጉሥ
ረጉነፍ ርጉፍ	ጉዘገዘ
አንፍ:	አፍገጫ
አፍ:	አፍ
አውቃፍ:	አምባር
አጽፍ:	ሸማ፣ ጋቢ
አጽፍ:	አጽፍ፣ መጉናጸፊያ
ያፍ:	ወፍ
ክንፍ:	ክንፍ
ጸያፍ:	ለምባዳ

ሣብፅ ዘርፍ ነባር

እፎ:	እንዴት፣ ምንኛ
እፎ:	ምን አረግ
እፎፎ:	እንዴት፣ እንዴት
እፎፎ:	ምን፣ ምንኛ

መጻሕፍተ ስምዕ / REFERENCES

ባዩ ይማም። ፲፱፻፹፯ ዓ.ም። የአማርኛ ሰዋሰው፡ አዲስ አበባ፣ ት.መ.ማ.ማ.ድ።
ትንሣኤ ማተሚያ ድርጅት። ፲፱፻፺፮። ሰዋሰው ግእዝ፡ አዲስ አበባ፡
በገገድ ማተሚያ ድርጅት ታተመ።

ኪዳነ ወልድ ክፍሌ። ፲፱፻፵፰። መጽሐፈ ሰዋሰው ወግስ ወመዝገብ ቃላት
ሐዲቱ፡አዲስ አበባ፡ በኦርቲዕቲክ ማተሚያ ቤት።

Baldic, Chris . 1990. *The Concise Oxford Dictionary of Literary terms*. New York: Oxford University Press.

Campbell, Lyle. 1998. *Historical Linguistics: An Introduction*. E Ed-
inburgh: Edinburgh University Press.

Dillmann, August, 1907. *Ethiopic Grammar*. Trans. James A. Crich-
ton. London : Williams and Norgate.

Hendricks, G. Howard and William, D. Hendricks. 1991. *Living by
the book*. Chicago : Moody Press.

Sergew Hable Sillassie. 1972 . *Ancient and Medieval Ethiopian His-
tory to 1270*. Addis Ababa: United printers.

Shimelis Mazengia (2005). "The Genetic position of Gi'iz vis-a-vis
Tigrinya and Tigre," MA Thesis, A.A.U.

Taddesse Tammrat. 1972. *Church and State in Ethiopia 1270-1527*.
Oxford Clarendon press.

Trask, R.L. 1996. *Historical linguistics*. London: Arnold.

Uhlig, Siegbert. 1990. *Introduction to Ethiopian paleogra-
phy*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag.

ሥነ ጽሑፍ በሰው ልጅ ረጅም ታሪክ ውስጥ የሐሳብ መግለጫ ዘዴ ሆኖ የቆየ ነው። የዚህ በረከት ተቋዳሽ ከሆኑ ሀገሮች አንዱ ኢትዮጵያ፣ ቋንቋዋም ግእዝ ነው። ኢትዮጵያ የረጅም ዘመን የሥነ ጽሑፍ ታሪክ ያላት ሀገር ናት ከሚያስብሏት ዋነኛው የግእዝ ቋንቋ ነው። በጽሑፍ የቆየልንን ሥርዐተ አምልኮ፣ ታሪክና ባሕል በሌብዛኛው ተጽፎ የሚገኘውም በዚህ ቋንቋ ነው።

ትውልዱ እዚህን ሥርዓተ አምልኮ፣ ሀገራዊ ታሪኮችና ባህሎች ምንነት በጥልቀት ለመረዳት፣ አደባባሪው ዲሞክራሲያዊ ጥናትና ምርምር ለማድረግ የተጻፉበትን ቋንቋ ማወቁ እጅግ ማለፊያ ነው።

ትንሣኤ ግእዝም ትውልዱን ከአንድ የትውልድ ምዕራፍ ወደ ሌላ ለማሻገር፣ ትውልዱ ከአባቶቹ ታሪክ፣ ትውፊት፣ ሥርዐተ አምልኮ፣ ፍልስፍና ጋር የሚቆራኝበት መሣሪያ ሆኖ ከማገልገሉም በላይ በመስኩ ጥናትና ምርምር ለሚያደርጉ ተመራማሪዎች፣ በግእዝ ቋንቋ የንግግር ክህሎታቸውን ለማሳደግ ለሚፈልጉ ለሀገር ውስጥም ሆነ ለውጪ ሀገር ሰዎች መማርያም ማስተማርያም ሆኖ የተዘጋጀ መጽሐፍ ነው። «ያነበበ ዕውቀትን ጠገበ» እንዲሉ ጥንታዊውን ዕውቀት የምንጠግብበትን የግዕዝ ቋንቋ በተጠናና በተደራጀ መልኩ ለማወቅ፣ ለማሳወቅ ትንሣኤ ግእዝን ያንብቡ።

ዲያቆን ታደሰ ወርቁ
የመጻሕፍት ዝግጅት ክፍል ሐላፊ

ሽፋን ዝግጅት ተሾመ ቸርነት

አዳር የሕትመት ስራ ፎርም
+251-11 419 7446/47

ዋጋ ብር 80.00